

NYSÅGAT

Nr 1 • 2012

Sverige och Norges ledande tidning om småskalig träförädling

**Timrade ett
fjällparadis**

SIDAN 22

**Nya Solohyveln SH410
perfekt för stort sågverk**

SIDAN 17

**Bästa vagnen
till fyrhjulingen**

SIDAN 3

Fjällen öppnar för rullstolar

MITTUPPSLAGET

**Björn och Karolina
gör skogen trendig**

SIDORNA 4-5

**Ett större hot än
stormen Dagmar**

SIDORNA 7-10

**Den mest hemliga
platsen i Sverige**

SIDAN 5

Att såga är en hyllning till ett långsiktigt och mindre stressigt liv

Logosol startade 1989 med en enda produkt på programmet, Solosågen som gjorde det möjligt för var man och kvinna att själv såga sitt virke. Sedan dess har ny utrustning tillkommit nästan varje år. Det är hyvelmaskiner, andra sågverk, snickerimaskiner och liknande som idag fyller en tjock katalog.

Men den stora förändringen ligger på ett annat plan. Under Logosols första år var beslutet att köpa ett sågverk resultatet av ekonomiska överväganden. Nästan alla kunder hade egen skog och löpande behov av virke för reparationer och tillbyggnader hemma på gården. Det var lönsammare att såga på platsen där virket skulle användas än att skicka iväg stockarna och köpa tillbaks dem från brädgården.

Att såga själv var lönsamt, effektivt och rationellt.

PÅ DEN TIDEN LÄT vi en betrodd tjänsteman på en länsstyrelse göra en ekonomisk kalkyl, som på öret visade vad det kostade att såga och hur mycket man sparade. Idag är det knappt någon som frågar efter den sortens kalkyler.

Men för den skull tror jag inte att ekonomin har blivit mindre viktig. Det är synen på lönsamhet som har förändrats. Visst är det fortfarande intressant att skaffa sig billigt virke, men motiven har blivit fler, djupare och framför allt mer långsiktiga.

Eller är det kanske så att de djupare motiven alltid har funnits där? Men att det inte ansetts passande att prata om det, när tidens melodi varit snabba vinster och kortsiktiga klipp.

Efter alla diskussioner jag haft med kunder genom åren, tror jag mig veta varför man köper ett sågverk. En Solosåg köper man för att använda under många år framåt och för att skaffa sig kunskaper som kan föras vidare till nästa generation. Andra motiv är arbetsglädje och stolthet över att klara det krävande arbetet att förädla skog på rot till allehanda produkter.

SAMMA LÅNGSIKTIGA TÄNKANDE gjorde Sverige till ett ledande skogsland. På 1800-talet var delar av landet i det närmaste kalhugget. Det startade en folkrörelse för att återbeskoga Sverige och från 1920 fram till idag har beståndet ökat med 80 procent. Vi kan tacka våra långsiktiga förfäder för att vi idag har så många träd att såga, hyvla och glädjas över.

Nu behöver man inte vänta i flera generationer på att uppleva resultatet av sitt arbete. Många i min ålder säger idag träd som de i ungdomen var med om att plantera. Under gymnasiet var mitt feriejobb att plantera skog för MoDo. Arbetslaget

bestod av två äldre skogsarbetare och ynglingen Byström.

På senare år har jag minst en gång varje vinter åkt skidor till den plats där jag satte plantor som ung. Förstagallringen är avklarad och tallarna är numera 30 centimeter grova i roten, raka och skulle passa perfekt på en Solosåg.

Förutom att träden väcker lusten till sågning, påminner de om naturens gång. Det tar den tid det tar. Bra råvaror kan inte hastas fram. Det är en sanning som går upp för allt fler, inte minst ungdomar.

Man behöver inte gå längre än till sin egen teveapparat för att se att det lantliga livet och långsiktigheten blivit på modet. Sveriges Television visar under våren "Drömmen om landet" där fyra familjer flyttar ut från huvudstaden, för att under en sommar leva ett annat och bättre liv. Inredningstidningarna fylls av naturens egna inredningsdetaljer, grovt tillyxade träbord, pinnar direkt från skogen och liknande.

SAMTIDIGT VÄXER KRITIKEN mot att både arbetslivet och fritiden blir allt stressigare och mer flyktigt. Man jobbar och jobbar utan att se några konkreta resultat. Behovet växer av att lämna ekorrhjulet, åtminstone under helgerna och på semestern, och skaffa sig andra referensramar som bättre stämmer med vår egen och naturens rytm.

Är det möjligen så att det ökande intresset för landet, skogen och sågning är en tyst protest mot att hjulen snurrar allt snabbare och allt färre ser konkreta resultat av sina ansträngningar?

För mig är bästa boten mot stress att stå vid ett sågverk och i min egen takt förvandla grova stockar till fina plankor. Kryddat med fågelsång och värmande vårsol så är upplevelsen rent magisk.

Jag hoppas att du och övriga kunder hos Logosol får uppleva en magisk vår.

Bengt-Olov Byström

Bengt-Olov Byström

Bygg en bastustuga – årets nyhet på kurs med Logosol

Bygg en egen bastustuga. Det är årets nyhet bland Logosols utbildningar.

Kursen är en uppföljare på den uppskattade utbildningen i konsten att bygga sitt eget vildmarksbad.

Med utbildning får du större utbyte av dina maskiner. Men det är inte nödvändigt att du har egen utrustning. Du kan gå någon av kurserna för att testa innan du bestämmer dig för att köpa eller helt enkelt få en berikande upplevelse, se kursprogram nedan.

Beroende på Logosols flytt är tiderna för årets timringskurser inte fastställda. Tre kurser planeras i september och oktober. Kontakta Logosol för information eller besök www.logosol.se.

KURSER I HÄRNÖSAND

Träteknik: 2-5 december.

Maskinsnickeri del 1: 23 mars, 26 maj, 21 september, 30 september, 23 november, 9 december.

Maskinsnickeri del 2: 24-25 mars, 1-2 september, 1-2 oktober, 24-25 november.

Fönsterkurs: 19-20 april, 27-28 september, 15-16 november, 28-29 november.

PH260/PH360: 2 april, 26 april, 25 maj, 6 oktober, 10 november, 10 december.

SH230/SH410: 1 april, 27 maj, 9 november

Badtunna: 2-5 maj, 5-8 september.

Bastustuga: 23-25 augusti, 25-27 oktober.

KURSER I STOCKHOLM

SH230/SH410: 27 april, 1 juni, 5 oktober.

PH260/DH410: 20 april, 8 juni, 5 oktober.

Solosågen: 23 april, 14 maj, 4 juni, 3 september, 1 oktober

På www.logosol.se finns mer information, priser med mera om alla kurser.

NYSÅGAT

Nysågat är en nyhetstidning om småskalig träförädling och skogsbruk, som utges av Logosol. Det är fritt fram att återge artiklar om du anger källan. Kontakta Logosol för bilder.

Ansvarig utgivare:

Bengt-Olov Byström

Redaktion:

Janne Näsström, Marie Welander, Bengt-Olov Byström, Malte Frisk, Anna Olsgrén Byström, Per Karlsson och Richard Nobel.

Fotografer:

Janne Näsström och Lars Wahlström.

Annonser:

Per Karlsson, 0611-182 85

Tryck:

Mittmedia Print, Mars 2012

Kontaktuppgifter:

Logosol AB, Fiskaregatan 2, 871 33 Härnösand. Tfn 0611-182 85, www.logosol.se

Nysågat finns även på Internet, med uppdaterade nyheter och filmer hela året. www.nysagat.se

LOGOSOL
Bäst på småskalig träförädling

Logosol Öppet hus – favorit i repris

Logosol upprepar fjolårets succé med öppna hus i Stockholm, Härnösand och Skåne.

Dessutom träffar du Logosol på sju mässor från Göteborg i söder till Piteå i norr.

Öppet hus är Logosols egen mässa, där samtliga maskiner demonstreras. Det blev stor succé förra året. Beroende på att Logosol flyttar under produktionen av den här tidningen, är datum inte fastställt.

Preliminärt ser tidsplanen ut så här. Under våren blir det Öppet hus i närheten av Stockholm, i början av hösten i Skåne och i oktober i Logosols nya

lokaler i Härnösand. Närmare information kommer på www.logosol.se. Dessutom kommer inbjudningar att skickas ut till alla som får Nysågat.

LOGOSOL MEDVERKAR UNDER 2012 PÅ FÖLJANDE MÄSSOR:

10-12 maj: Nolia Jord & Skog, Piteå.

24-26 maj: Maskinexpo, Stockholm.

4-12 augusti: Sora Nolia, Piteå.

17-18 augusti: Mittia, Ljusdal.

21-24 augusti: Trä & Teknik, Göteborg.

24-25 augusti: Mellanskogsmässan, Uppsala.

4-6 oktober: Tierp Arena Festival, Tierp.

Mer information om Logosols öppna hus och mässor finns på www.logosol.se.

Vagnen gör det enklare att hantera stormfällda träd

Träden som Dagmar fällde måste ut ur skogen i sommar, annars hotar böter.

Men hur får fraktar man enstaka träd över stock och sten på ett enkelt sätt?

Logosol har lösningen, en smart lunnarvagn för fyrhjulingar.

Lunnarvagnen heter Clivus och är konstruerad av Stefan Lönnman, med hjälp av Erik Bergqvist.

– Jag behövde en lunnarvagn, men tyckte att vagnarna på marknaden var för krångliga. Lösningen med vagnen är ett onödigt arbetsmoment, säger Stefan.

Han konstruerade vagnen som han själv ville ha efter fyrhjulingen. Den överträffade förväntningarna. Det ledde vidare till det egna företaget Clivus Lunning. 80 vagnar tillverkas.

– Intresset är mycket större än vad jag vågade hoppas på. Efter julstormen såldes de sista tillverkade exemplaren, berättar Stefan.

LOGOSOL TAR ÖVER

Utveckling och tillverkning har skett på fritiden. Med så stort intresse måste Stefan välja mellan att satsa fullt på företaget eller behålla sin anställning. Han valde det senare och kontaktade Logosol.

– Min drivkraft är att lösa tekniska problem, inte att tillverka och sälja, förklarar han.

På Logosol konstaterades att

• *Clivus Lunnarvagn är en kraftig konstruktion som drar så stora stockar som fyrhjulingen orkar dra.*

lunnarvagnen är en väl genomtänkt och färdig produkt, som fyller ett stort behov efter vinterstormen. Ett avtal träffades med innebörden att Logosol förvärvat alla rättigheter och tar över både tillverkning och försäljning.

– Den ska troligen döpas till Logosol Clivus, säger produktchefen Mattias Byström.

Clivus är latin och betyder lutning. Det är förklaringen till den geniala funktionen som gör att man slipper lyfta stockarna. Om man kör fast går det även att backa och välja nytt spår utan att koppla loss lasten.

SÅ FUNGERAR DEN

Lyftanordningen är en lutande balk. Inuti den löper en krok. Vagnen backas över stocken och en kedja slår runt den. Kedjan hakas fast i kroken utan att stocken behöver lyftas. När fyrhjulingen körs framåt, gör lutningen att den främre delen av stocken automatiskt lyfts upp från marken.

• *Stefan Lönnman (t v) konstruerade lunnarvagnen som han själv behövde. Nu lanseras den av Logosol, här representerat av Bengt-Olov Byström och Mattias Byström.*

Hur stora och tunga stockar kan man dra? Svaret är så mycket som fyrhjulingen orkar dra. Vagnen med lyftanordningen är rejält byggt och klarar grova och tunga träd. Eller flera träd om maskinen har kraft nog.

Fram till att Logosol tagit fram informationsmaterial, finns tekniska uppgifter och en film på www.clivus-lunning.se.

Vagnen kan redan nu beställas från Logosol och med tanke på det stora intresset kan det vara klokt att beställa snabbt.

Patentsökt kantverk till överkomligt pris

Bilden visar en detalj av en prototyp i Logosols utvecklingsverkstad.

Maskinen är patentsökt och genomgår nu säkerhetstester. Den gör små sågverk rejält mycket effektivare.

• *En detaljbild av prototypen av Logosols kommande patentsökta kantverk.*

Det är ingen märklig nyskapelse utan ett kantverk. Logosol utvecklade ett sådant redan på 1990-talet. Det enda exemplaret används än idag av sågaren Tord Bramwehl i Osby.

Ett kantverk ökar produktionen rejält i sågverk. Oavsett om man genomsågar eller blocksågar, måste åtminstone sidobräderna kantas om man inte vill ha vankanter. Kantning tar tid, jämfört med att sönderdela ett block.

Snabbare går det med ett kantverk. Släpp igenom virket så kantas det av två klingor, den ena ställbar för önskad bredd.

Men kantverk kostar stora pengar. Orsaken är säkerheten. Med sina dubbla klingor kan virket kastas bakåt i hög hastighet. Det krävs någon

form av kraftig stoppanordning.

Traditionella konstruktioner är dyrbara och priset på kantverk, som uppfyller EU:s säkerhetsdirektiv, springer lätt iväg en bra bit över 100 000 kronor, en orimlig investering till ett mindre sågverk.

Därför är begagnade kantverk mycket eftersökta, men nästan omöjliga att få tag i.

Nu ser det ut som om Logosol har löst den till synes omöjliga ekvationen säkerhet och pris. Maskinen byggs på en ny princip som sänker kostnaden utan att tumma på säkerheten eller funktionen. Eftersom patenten ännu inte har godkänts, så avvaktar Logosol med att avslöja metoden.

– Kantverket fungerar mycket bra, med vi inväntar resultatet av tredje-

partsificeringen för CE-märkning, säger produktchefen Mattias Byström.

Certificeringen utförs av Sveriges Maskinprovning, SMP. Innan den är slutförd och maskinen godkänd går det inte att sätta något pris. Allt beror på om det krävs förändringar eller kompletteringar för att kantverket ska godkännas.

En prisindikation är att priset blir mindre än hälften av vad de billigaste, godkända kantverken på marknaden idag kostar. Det öppnar möjligheten till effektivare sågning och en betydande produktionsökning även för ägare av mindre sågverk.

Håll koll på utvecklingen av kantverket på www.nysagat.se.

Effektivare sågning med hydraulik

Drömmer du om ett helt automatiskt sågverk?

Logosols bandsågverk LM Pro och LM26 som förverkligar drömmen.

Sågverken presenterades i nya versioner härom året. Båda är konstruerade enligt ett modulsystem, för att kunna byggas ut och anpassas efter olika behov.

Mest utbyggbar är LM Pro, som kan utrustas med stocklastare, rotation, positionering och stockstöd, allt drivet med hydraulik. Tillbehören finns redan för sågverk med bensinmotor. Anpassning för eldrift och europakrav pågår.

MER UTVECKLAD MATNING

Matningen till LM Pro har fått fler funktioner. Nu kan såghuvudet även höjas och sänkas från manöverpanelen.

Även LM26 kan byggas ut och automatiseras. Exempel är hydraulisk topplyft med rulle. Genom att använda två topplyftar, kan hela stocken lyftas upp och enkelt flyttas i längdled. Nu finns även en trailertillsats till LM26 för enkel transport efter bilen.

PASSAR BÅDA SÅGVERKEN

Här följer några tillbehör som finns till båda sågverken:

- Stocklastare med ytterligare funktioner, t ex stockvändare.
- Digital höjdskala. Mycket noggrann. Tål väder och vind.
- Snabb topplyft med inbyggd vändhake.
- Utmatningsrullar. Monteras vid sidan av rälsen. Blocket eller stocken skjuts ut på rullarna och kan enkelt flyttas i längdled.
- Gripklo för block. Extra låg modell så att blocket kan sågas till sista brädan utan omflyttning.

TIMMERFRÄSEN

Ett uppskattat tillbehör, som funnits i några år, är timmerfräsen, med bensin- eller eldrift. Den kan även användas som rikt- och planhyvel för hela timmerblock. Timmerfräsen passar Logosols bandsågverk och andra fabrikat.

Ovanstående är kortfattade beskrivningar om möjligheterna att bygga ut LM Pro och LM26. Mer information finns i Logosols värkampanj och på www.logosol.se.

• *Logosol LM Pro med stocklyftare och stockrotation, båda med hydraulisk drift.*

Björn och Karolina lanserar rejäla arbetskläder för de yngsta:

"Barn behöver leka utomhus"

Landet och skogen har blivit mer än trendig. Allt fler drömmer om ett lugnare liv.

Så det är ingen slump att Björn och Karolina Christiernsson tillsammans med Pelle Thorell lanserar rejäla arbetskläder för barn. Men för dem handlar det inte bara om mode.

– Vi verkar vara den sista generationen som lekte burken. Barn behöver leka utomhus, säger Björn.

Tycker du att Björn verkar bekant? Han är en av programledarna i långköraren "Äntligen hemma", som nyligen firade 15-årsjubileum. Han är snickare på riktigt och drev tidigare en byggfirma.

Idag är trä och bygga ett stort fritidsintresse. På landet söder om Stockholm bygger han och Karolina familjens drömhäus. Än så länge är det bara en källare, men snart reser sig en unik villa, delvis byggd av det virke som han själv sågat.

SOLOSÅGEN I TEVE

– Jag har en Big Mill och släkten har en Solosåg på en ö vid Sörmlandskusten, berättar Björn.

Båda sågverken har figurerat i "Äntligen hemma". Snart kompletteras maskinparken med ytterligare en Solosåg som hamnar på byggplatsen. Men för tillfället är det annat än byggmaterial som sågas.

– Vi har tillverkat en monter för utställningar av eget virke, berättar Björn.

Vid Nysågs besök var det bara några dagar sedan monterväggarna var skog på rot ute i skärgården. Montern med väggar och ett rustikt bord har snickrats ihop i källaren till den blivande villan.

Nu är det inte montern som är hu-

vudsaken. Den ska lyfta fram en kollektion av tuffa barnkläder, för tjejer och killar, inspirerade av hantverkarnas arbetskläder. Bakom designen står Karolina som hittills skapat tolv plagg i olika färger.

KLÄDD SOM PÅ LANDET

Det som mest förvånar är den illgula varseljackan med reflexer. Som alla på landet drar på sig när det är dags att rasta hunden eller göra något annat som kräver synlighet. Varseljackan finns i flera färger och syns oändligt mycket bättre mörka vinterkvällar än en liten reflex dinglande ur fickan.

Ett annat plagg som sticker ut är snickarkjolen som finns i färger: na snickarblått, djupröd, och bubbelgumsrosa.

Hela kollektionen är slitstarka plagg för aktiva barn. Dessutom skapade för att

under en tid kunna växa med barnen, genom att t ex midjevidden kan ändras. På samma gång är det tidlösa plagg som står sig i många år. Som den minivariant av fibertröjan som nästan alla vuxna på landet har minst ett exemplar av.

INTE LÄNGRE PINSAMT

För denna tidnings redaktör, innehavare av såväl varseljacka som fibertröja, känns det som en upprättelse att

• Björn Christiernsson är känd från teveserien "Äntligen Hemma". Han är snickare på riktigt och sågar själv sitt virke på Solosåg och Big Mill. Bland annat till väggarna bakom honom och bordet.

se vad Karolina och Björn har skapat. Finns det något mer pinsamt för oss lantisar att trava omkring på stan i en knallgul varseljacka? Så behöver det inte vara länge till.

Eftersom Björn är känd från teve, är det han som blivit varumärket för kollektionen. Märket är BCWW, vilket betyder Björn Christiernsson Workwear. Och för säkerhets skull pryds lapparna som hänger på kläderna av hans ansikte.

BCWW handlar inte bara om att skapa ett varumärke och hänga på en trend. I grunden finns en syn på livet, i synnerhet för det uppväxande släktet. Det blev ännu tydligare när paret själva fick barn för ett par år sedan.

– Barn ska inte sitta hela dagarna

framför en teve eller dator och bli överviktiga. Barn behöver vara ute och leka, säger Björn som misstänker att han tillhör den sista generationen som sysselsatte sig själva genom att hitta på lekar utomhus.

– Idag är allt så arrangerat och planerat. Barn behöver utveckla sin fantasi. Men hur många unga föräldrar kommer ihåg vad man förr lekte utomhus?

Björn och Karolina ska hjälpa till med den saken. På deras hemsida www.bcww.se blir det massor av tips om lekar, vad man kan bygga och så vidare. Ett annat ställningstagande är att skänka fem kronor för varje sålt plagg till BRIS.

mhus”

• Kläderna på ställningen ser ut som hos vilken skogsägare som helst. Karolina Christiernsson har skapat riktiga arbetskläder för barn.

• FAKTA OM BJÖRNS KLÄDER

- Björn Christiernsson Workwear är nordens enda tillverkare av en hel barnkollektion med arbetskläder för tjejer och killar mellan 2-12 år. Målet är att tuffa och tåliga kläder ska inspirera barn och vuxna att vilja leka och skapa framförallt utomhus.
- Kläderna kommer finnas till försäljning i sportaffärer, barnbutiker och byggvaruhus. Från månadsskiftet april/maj finns kläderna även på hemsidan www.bcw.se
- BCWW söker fler återförsäljare. För närvarande finns tolv olika plagg i kollektionen, för både tjejer och killar. Det är allt från timmerskjorta till snickarklänning.

Hemligt flygfält öppnas för allmänheten

Under andra världskriget var det här en av Sveriges hemligaste platser. Krigsflygfält 16 på Brattfors-heden utanför Molkom i Värmland. Nu är det ett kulturreseervat och rustas upp med hjälp av maskiner från Logosol.

Uppdragen för Nysågat bjuder ofta på överraskningar. Det här var tänkt att bli ett reportage om Göran Ferner, som förädlar egen skog med hjälp av en Logosol Låks 330 ramsåg och en PH260 panelhyvel. Mycket levereras till sonen Gunnar Eklund och hans byggfirma.

Vi tittade på såghuset med ramsågen, cirkelsågen för blockning och hyvelmaskinen. Vi studerade virket av högsta kvalitet och diskuterade hur man bäst tillverkar råspont. På den punkten var Gunnar mycket bestämd.

– Råspont ska vara ohyvlat. Det minskar halkrisken när man jobbar på tak och dessutom blir virket stabila. Att det bygger några millimeter på höjden spelar ingen roll på ett tak, förklarade han.

SÅ SKA RÅSPONT VARA

Pappa Gunnar levererar rätt sorts råspont. Med ramsågen blir mätten så bra att det inte krävs hyvling för att få samma dimensioner på varje plank. Och även om PH260 har fyra kuttrar, går det att bara hyvla not och spont och lämna råtorna orörda.

Så långt motsvarade besöket förväntningarna. Fram till att far och son frågar om Nysågats utsände vill följa med och titta på ett av Gunnars byggprojekt.

Färden går genom skogen. Inget avslöjar vad som väntar. Plötsligt förvandlas skogen till ett vidsträckt odlingslandskap med röda hus på avstånd, synbart en lantbruksfastighet av större format.

Vid skogsbrynet stannar vi för att titta på det senaste bygget. Det är ett åtta meter högt bevakningstorn uppfört enligt de ursprungliga ritningarna.

– När flygfältet var i drift under kriget stod här flera torn, vart och ett med en luftvärnspjäs på toppen, berättar Gunnar.

TOLV TON BETONG

Det krävs stabila konstruktioner för att bära upp en luftvärnspjäs med ammunition, som skakar under eldgivning. Inte nog med det. Det som ser ut att vara ett staket är i själva verket ett splitterskydd.

– Innanför virket finns 12 ton betong, berättar Göran.

Det förklarar tornets grova fackverkskonstruktion. Balkar och spontat virke är av dimensioner som inte

• I sin byggfirma använder Gunnar Eklund virke som pappa Göran Ferner sågar. Här är båda på toppen av ett nyligen uppfört bevakningstorn.

går att uppbringa i bygghandeln. Den enda rimliga lösningen var att Göran producerade exakt rätt virke från egen skog.

– Det har varit museifolk här och inspekterat. Sågningen uppfyller deras krav, berättar Gunnar.

En bit från tornet ligger även ett skyttevärn, som återuppstått tack vare samarbetet mellan far och son.

MASKERAD TILL LADUGÅRD

Efter tornet går färden vidare över heden, till det som på håll såg ut som ett lantbruk. Mitt bland boningshus och ekonomibyggnader står en flygplanshangar av modernare snitt. Det byggdes efter kriget och används fortfarande av en flygklubb.

Övriga byggnader är i själva verket avancerat kamouflage. Fönster och dörrar på ladugården är målade. Över hela långsidan sträcker sig en stor port. Ladugården är i verkligheten en flygplanshangar. Så är det även med övriga byggnader. Det är logement för manskapet, marketen-teri och allt vad som krävdes för att krigsflygfältet skulle fungera.

Från 1939 och ett par år framåt byggdes 20 krigsflygfält runt om i Sverige. Nummer 16 på Brattfors-heden var tänkt som en bakre postering. När tyskarna invaderade Norge hamnade det i frontlinjen och blev en av Sveriges viktigaste försvarsanläggningar. Dåtidens propellerplan nöjde sig med gräsfält och genom att använda olika grödor, såg fältet från luften ut som ett antal åkerlappar.

Brattfors-heden användes några år efter kriget, fram till att jetplanen tog över med sina krav på asfalt. Fält 16 är idag det enda krigsflygfält som bevarats i nästan orört skick tack vare att byggnaderna användes som mobiliseringsförråd en bit in på 1980-talet.

• Planket på toppen av tornet döljer 12 ton betong som splitterskydd.

• Hangar för flygplan maskerad till ladugård.

Anläggningen ägs och drivs idag av en stiftelse. Genom beslut av länsstyrelsen är det sedan 2003 klassat som kulturreseervat. Mer finns att läsa på www.krigsflygfalt16.se.

• Utsikt från den blivande sågplatsen där böstens timringskurser ska hållas.

Logosol flyttar för att kunna erbjuda bättre service

Logosol är i full färd med att flytta till nya lokaler.

– Med allt samlat under samma tak kan vi erbjuda kunderna bättre service, säger vd Mate Frisk.

Logosol har funnits på Industrigatan i Härnösand sedan starten 1989. I flera steg har delar av verksamheten flyttat ut. Idag är Logosol utspridd på tre platser och de ursprungliga lokalerna är kontor.

– Det är många kunder som saknar tiden då man kunde svänga förbi

Logosol och köpa tillbehör och annat. Under de senaste åren har vi inte haft plats för en butik, säger Malte Frisk.

Nu återuppstår butiken och blir ännu mer välsorterad, nu även med Stihls sortiment.

ALLT PÅ SAMMA STÄLLE

Logosol flyttar in i gamla Tobaksmonopolet i Härnösand. Det är en anrik industrifastighet, byggd 1907 av den finska tobakstillverkare Strengberg. Swedish Match drev fabriken till 1997.

Logosol flyttar in i 3 200 kvadrat-

meter stora lokaler, med kontor, lager och montering. Dessutom för en rejäl butik och ett showroom med Logosols alla maskiner.

– Lokalerna är något större än tidigare men genom att vi utnyttjar ytorna bättre så får vi mer utrymme, säger Malte Frisk.

BESÖK LOGOSOL I SOMMAR

Många kunder har genom åren besökt Logosol och vet att verksamheten till viss del bedrivs utomhus. Till exempel kräver timringskurserna mycket plats. Därför har ytor ställts i ordning i direkt anslutning till de nya

lokalerna. Därtill med utsikt över hamnen och inloppet till Härnösand.

Kampanjen som medföljer tidningen har temat flyttrea. Kunderna får hjälpa till att tömma det gamla lagret, mot ersättning med prissänkning.

Logosol har öppet hela sommaren, med undantag från vecka 29.

– Kunder är välkomna att besöka oss, säger Malte Frisk och utlovar rundvisning i lokalerna, möjlighet att se alla Logosols produkter i verkligheten och givetvis få en kopp kaffe.

Ny adress är Fiskaregatan 2, 871 33 Härnösand. Telefon, e-post och webbadress är oförändrade.

• Malte Frisk, vd, och Mattias Byström, vice vd i Logosols nya kontor.

Såga och klyv din ved
Enkelt,
Effektivt
och Säkert !

AGMA AB
Götgatan 6 B, 90327 Umeå
Tel: 090-13 86 50, Fax: 090-13 86 51
e-mail: smart@agma.com
Web: www.agma.com

DAGMAR SKAPAR PROBLEM ÄVEN DÄR TRÄDEN STÅR KVAR

För enskilda skogsägare orsakade julens storm, av den norska vädertjänsten döpt till Dagmar, stora problem med mängder av stormskadad skog.

Men för de allra flesta inskränker sig skadorna till enstaka knäckta träd. För dem är det ekonomiska avbräcket både begränsat och hanterligt. Faran är istället en annan gynnare – granbarkborren. Den förökar sig med hjälp av färsk död ved. När de får upp farten kan barkborrarna döda stående granar.

På sidorna 8, 9 och 10 berättar vi mer om stormen, om barkborren och andra skadeinsekter som svärmar i spåren av Dagmar, om Anthony som i sju års tid bekämpat barkborrar efter orkanen Gudrun med hjälp av en Solosåg. Och om hur du finansierar eget sågverk med stöd från EU.

Forskare om följderna av stormen:

Granbarkborren dödar en gran på några veckor

En pytteliten insekt hotar mer skog än vad stormen Dagmar fällde.

Granbarkborren.

– Det är en mycket snabb process. Om ett levande träd angrips så är det dödsdömt efter 5–6 veckor, säger Åke Lindelöw, fält-entomolog och forskare vid SLU, Sveriges lantbruksuniversitet, i Uppsala.

Åke Lindelöw koordinerar övervakningen av granbarkborrar i Sverige. Insekten tillhör ett växande släkte av olika barkborrar. Det blir fler arter för varje år genom ofrivillig import från andra länder

– I Sverige finns idag 87 arter av barkborrar. Den senaste, lärkborren, upptäcktes i Skåne i somras, berättar han.

Han påpekar att det varken är möjligt eller önskvärt att dammsuga skogen på insekter. I rimligt antal är även granbarkborren en viktig del av ekosystemet. Men under vissa förhållanden kan borrarna bli så många att de hotar stora ekonomiska värden.

KRÄVER FÄRSK VED

Stormen Dagmar skapade perfekta förutsättningar för tillväxt. Efter en stormfällning finns det mycket färsk ved som borrarna utnyttjar för sin förökning. Om den inte snabbt transporteras ut ur skogen, så blir det fest för barkborrarna. Omfattande för yngning kan i sin tur leda till att de försöker angripa träd på rot.

Granbarkborren svärmar i maj-juni. Andra arter gör det tidigare eller senare. Exakt när beror på platsen och temperaturen.

Granbarkborrens hannar borrar sig in i barken på granar, gör parningskammare och lockar till sig honor med ett doftämne, feromon. Även andra hannar lockas av doften.

Borrarna är sparsmakade. Förökningen kräver färsk ved och efter första säsongen är träden ointressanta.

TAR HJÄLP AV SVAMP

Anledningen till att insekterna i första hand väljer fallna träd, är att de först måste döda levande träd för att äggen ska kunna utvecklas till larver och en ny generation insekter. Det har ett högt pris eftersom de måste vara många som borrar sig in. Det blir tätt mellan larverna och risk för att maten tar slut.

Insekterna får hjälp av en svamp för att döda träden. Svampen är känd

– Måttliga angrepp av barkborre påverkar inte virkets hållfasthet men leder till att det blir nedklassat, säger Åke Lindelöw, forskare om skadeinsekter och koordinator av övervakningen av barkborrar i Sverige.

som blånad. Den täpper till splintveden och stoppar vattentransporten.

Om vädret är gynnsamt kan både föräldrarna och den nya generationen svärma även senare under sommaren och lägga ägg istället för att övervintra.

Det finns andra arter som orsakar liknande skador. Vedborren är vanlig och känns igen på vitt bormjöl, svarta ingångshål och små svarta gångar. Svärmen orsakas av en svamp. Med dagens sorteringsregler blir virket nedklassat till brännved.

INGET FEL PÅ VIRKET

– Måttliga angrepp påverkar inte virkets hållfasthet. Det går utmärkt att använda som konstruktionsvirke, om man inte accepterar skadorna på synligt trä, säger Åke Lindelöw.

Men hur ska man bekämpa barkborrarna?

- Färskt, grovt virke med bark måste transporterats ut ur skogen under våren. Enligt lag ska det ske senast 1 juli i södra Sverige och 15 juli i norra, men ju snabbare, desto bättre.

- Träd med så bra rotkontakt att

vattentransporten fortfarande fungerar kan ligga kvar längre.

- Levande träd som angripits ska avverkas och avlägsnas ur skogen, vilket kallas sök- och plockmetoden.

- Feromonfällor har begränsad och dåligt dokumenterad effekt, även om de fångar många insekter.

Eftersom det handlar om relativt små mängder stormfällda träd på de flesta håll i landet, lönar det sig sällan att anlita en entreprenör och sälja virket. En vettigare lösning för den som har eget sågverk är att förädla virket själv, för eget bruk.

SÅ UPPTÄCKS SKADOR

Men hur upptäcker man att levande träd är angripna av granbarkborre?

– När hannarna borrar sig in så bildas ett kanelfärgat pulver. Det lägger sig som en ring runt trädet på marken. Dessutom kan man titta efter kåda och små hål på stammen, svarar Åke Lindelöw.

De avverade träden ska snabbt barkas eller sågas, annars utvecklas nästa generation insekter. Under svärmen kan en del barkborrar

flyga så långt 20–30 kilometer, även om de inte flyger längre än nödvändigt till närmaste lämplig träd eller virkesbit.

Han påpekar att det finns andra insekter som orsakar större skador.

– Jag lät några stockar ligga obarkade över en sommar och sedan sågade jag upp dem på en Solosåg, berättar han och visar resultatet.

ANDRA SKADEGÖRARE

Provbiten är full av stora hål. Skadegöraren är skalbaggen tallbock. Den lägger ägg i mitten av juni. I juli svärmar en annan insekt med förkärlek för färskt virke. Det är vedstekeln. Larverna äter sig genom veden och täpper gångarna efter sig med gnagspån. Vid en hastig anblick syns inte gångarna. Larverna överlever sågning och lufttorkning.

– Det finns rapporter om att vedsteklar gnagt sig ut genom tapeter och flugit iväg, berättar Åke Lindelöw.

Det finns alltså goda skäl att snabbt ta hand om skadade träd. Och att själv förädla virket för att få större nytta av det än som brännved.

• Tallbocken gör stora hål i tall och gran.

• Vedstekelns larver överlever sågning och torkning.

• Barkborren med spåren i barken som den lämnar.

• Det är normalt bara ytveden som skadas av barkborren.

LÄSTIPS!

Artikeln ger bara en snabböverblick av hur barkborrarna lever och hur de bekämpas. Andra skadegörare omnämns bara i förbigående. Därför rekommenderas intresserade att söka mer information, t ex på lantbruksuniversitetets hemsida, www.slu.se. **Åke Lindelöw rekommenderar följande tre böcker:**

- Skador och fel på tall- och grantimmer. Mats Nylinder, Hans Lundström och Hans Fryk. ISBN: 978-91-576-9030-2. Slut på förlaget, men kan finnas på bibliotek.
- Björktimmer - Förädling, egenskaper och skador. Mats Nylinder, Rolf Pape och Hans Fryk. ISBN: 91-576-6024-7. Kan beställas från SLU.
- Skador och sjukdomar på träd: en diagnosbok. Günter Hartmann, Franz Nienhaus, Heinz Butin. ISBN 978-91-7776-090-0. Finns i bokhandeln och på nätet.

– Barkborrarna har tagit nästan lika mycket skog som Gudrun gjorde för sju år sedan, säger Anthony Danielsson. Men angreppen är spridda över tiden och han räddar träden med sin Solosåg utrustad med bandsågaggregat för att lättare skära genom torra stockar.

Räddar barkborrevirke med eget sågverk

Vad händer om man inte snabbt tar hand om stormfällda granar?

Det vet Anthony Danielsson i Tävelsås söder om Växjö. – Barkborrarna har tagit nästan lika mycket skog som Gudrun gjorde, säger han.

Familjen bor på en släktgård, som kommer från sambon Ann-Maries sida. Boningshuset uppfördes på 1860-talet, men är troligen äldre och flyttades till den nuvarande platsen i samband med laga skiftet.

– Det finns omotiverade urtag och liknande i stockarna, berättar Anthony som renoverat huset in till själva timmerstommen.

Det skogliga intresset kom in i hans liv med Ann-Marie. Han drev under en period taxiåkeri som såldes i mitten av 1990-talet. Idag arbetar han som trafikingenjör vid Länstrafiken Kronoberg.

SÅGVERK BÄTTRE ÄN AKTIER

– Jag placerade intäkterna från försäljningen i aktier, men ska jag vara ärlig så var det ett tråkigt sätt att använda pengarna, tycker Anthony.

En del av aktierna omvandlades till en SH230 Solohyvel från Logosol. Han fick blodad tand och kompletterade med en Solosåg, utrustad med elsågaggregat och matning samt en DH410 panelhyvel. Senaste investeringen är ett bandsågsaggregat.

Det var tur att sågverket redan fanns på plats när stormen Gudrun ödelade de småländska skogarna natten till den 9 januari 2005. Den natten knäcktes och fälldes 4000 kubikmeter träd i släktkogarna. Alldeles

för mycket för att en Solosåg skulle göra särskilt stor skillnad.

– Det blev mycket sågat, men det mesta fick skogsmaskinerna ta hand om, minns Antony.

Året efter kom stormen Per, men det stora problemet efter stormarna är barkborrarna. De har förökat sig i stormfällda granar som inte hunnit transporteras ut ur skogen i tid.

BARKBORRARNAS FÖRÖKAR SIG

– Jag hoppas att vi sett kulmen. Per och barkborrarna har tagit mer skog än vad Gudrun gjorde, säger Anthony.

Det är i bekämpningen av barkborrarna som sågverk och hyvelmaskiner gjort mest nytta. Det årliga uttaget på grund av angrepp har inte varit större än att Anthony hunnit med att ta hand om det mesta. Den egna förädlingen av virket har sparat mycket pengar.

– Angripna träd går bara att sälja som brännved, trots att det sällan är något fel på virket, säger Anthony.

Stockarna kan se riktigt eländiga ut, men det räcker med att såga av en yta för att virket ska visa sig perfekt. Barkborrarna tränger sällan djupare in i veden och skulle det vara så, begränsar sig skadorna till svarta prickar och blånad. Det går utmärkt att använda till konstruktionsvirke.

BANDSÅG LÖSTE PROBLEMET

– Enda problemet är väl att virket kan vara så torrt att det blir tungt att såga, säger Anthony.

Det var ett av skälen till att han satsade på bandsågaggregat. Det tunna sågbladet sågar snabbare i torr ved. Det andra skälet är att Anthony numera sågar inomhus på den gamla höskullen. Det blir inte på långa

• Portar till ladugården sågade av barkborrevirke. Hela ladugården är renoverad med egensågat.

vägar lika mycket sågspån.

– Vi har visserligen hästar, men sågspån fungerar inte som strö. Det ska vara kutterspån men jag hinner inte hyvla tillräckligt mycket för att det ska räcka till, säger han.

Genom åren har han förädlat stora mängder stormfälld och barkborreangripen skog. Virket har använts för att rusta upp ladugården. Det är bara stommen kvar och en liten del av fasaden. Resten är utbytt mot egensågade plankor och bräder.

– Det här golvet är tillverkat av 32 mm spontad gran, säger Anthony och pekar på golvet på höskullen. Det är tillräckligt stark för att hålla för en fullstor traktor.

Även boningshuset är både in- och utvändigt renoverat med eget virke.

Om man jämför med hur mycket allt byggmaterial hade kostat och hur lite barkborreträden inbringat, är det ingen tvekan om att sågverk och hyvlar varit minst lika lönsamma som aktier. Och bra mycket roligare.

Stormen var en västanfläkt men kan orsaka stora problem

Stormen Dagmar drog in över Sverige natten till den 26 december.

Den drabbade en stor del av landets skogsägare. Men i jämförelse med Gudrun 2005 var det en mild västanfläkt.

Svenska skogsägare kan tacka Norge för att det inte blev värre. Grannlandet tog smällen med vindar på upp till 55 m/s, vilket är andra klassens orkan. Men vindarna som tog sig över gränsen räckte för att orsaka omfattande skador på skogarna i norra Hälsingland och i delar av Medelpad och Ångermanland. I området finns hälften av allt virke som blev stormens rov.

Enligt Skogsstyrelsen fällde stormen 4,5 miljoner skogskubikmeter på en tredjedel av Sveriges skogsareal men även utanför detta område föll träd. De flesta av landets skogsägare drabbades på något sätt.

MÅSTE UT UR SKOGEN

– Det viktigaste är att lokalisera och ta hand om så mycket som möjligt av det omkullblåsta virket. Allra viktigast är att prioritera skadat granvirke för att hindra en massförökning av granbarkborre i sommar,

säger Pär Larsson, regionchef på Skogsstyrelsen.

Som jämförelse fällde stormen Gudrun 2005 ungefär 75 miljoner kubikmeter. Det är nästan lika mycket som avverkas under ett år i hela Sverige. Dagmars 4,5 miljoner kubikmeter försvinner i det stora flödet och påverkar troligen inte virkespriserna.

DYRT FÖR SKOGSÄGARNA

Men för enskilda skogsägare blir det, inte minst för de hårdast drabbade i mellersta Norrland. Men även mindre skador skapar problem, inte minst genom extra arbete för att uppfylla lagens krav att transportera ut stormfälld skog senast 1 juli i södra Sverige och 15 juli i norra.

För den som har små skogsskador kan det bli en dyrbar historia, eftersom kostnaden för att anlita en skogsentreprenör troligen inte går att täcka med intäkter från virkesförsäljning, i synnerhet inte om det blir nedklassat till brännved på grund av stormskador eller angrepp av barkborrar.

EGEN FÖRÄDLING BÄST

Dagmar kan alltså bli både arbetskrävande och kostsam även för skogsägare med begränsade skador.

För den som har behov av virke, är bästa alternativet att själv förädla det

• Julhelgens storm fällde träd över hela landet. Nu måste virket ut ur skogen annars hotar Skogsstyrelsen med vite.

i eget sågverk. Även om barkborrarna leder till nedklassning, är det inget fel på virkets kvalitet. Granbarkborren skadar bara ytveden och en annan skadegörare, randig vedborr, orsakar svarta prickar och små gångar utan påverkan på virkets hållfasthet. Det

finns inga skäl att göra ved av fina stockar.

Slutligen en uppmaning att tänka på säkerheten. Att avverka skog är alltid förenat med risker. Riskerna är större i stormfälld skog. Hugg aldrig ensam och ta det försiktigt.

Kan EU hjälpa till att röja upp efter Dagmar?

Efter stormen Dagmar funderar många på att köpa eget sågverk.

Det är bättre ekonomi att själv förädla stormfälld skog i mindre volymer, än att leja in entreprenörer och sälja virket.

Men går det att få EU-stöd för investeringen?

Nysågat skickade frågan vidare till Kenneth Engvall som driver EU-bidrag24, specialister på att söka bidrag. Han bor på en gård utanför Nyköping och är själv kund hos Logosol, så han är väl insatt i småskalig träförädling.

– Du kan få 30-50 procent i bidrag när du köper ett sågverk eller en hyvelmaskin, svarar han.

Men det är många som på egen hand sökt EU-stöd och ryser vid tanken på blanketter och byråkrati.

REGLERNA HAR FÖRBÄTTRATS

Dessutom har bidragen inte varit helt tillförlitliga. Utbetalningarna har dragit ut på tiden och ibland har pengarna tagit slut, vilket orsakat problem för dem som beviljats stöd.

– Du kan få 30-50 procent i EU-bidrag när du köper ett sågverk eller hyvelmaskin, säger konsulten Kenneth Engvall.

Enligt reglerna så får du pengarna först när du kan uppvisa en betald faktura. Är det slut i myndighetens kassa så står du där med en övåntad extrakostnad.

– Så har det varit, bekräftar Kenneth:

– Reglerna har ändrats. Idag öronmärker myndigheterna pengar när ett

bidrag har beviljats, för att garantera att den sökande slipper obehagliga överraskningar.

En annan vanlig invändning är att man inte vill bli beroende av bidrag. Särskilt vanligt är det bland entreprenöriellt lagda som helst vill klara allt själv.

– Det är pengar som vi själva har

betalat i skatt. En del går tillbaks som olika former av stöd. Sverige är sämst i Europa på att utnyttja stöden. Vi betalar dubbelt så mycket till EU som vi får tillbaka, säger Kenneth.

SÖK INTE FÖR PENGARNAS SKULL

Må så vara, men byråkraterna och deras blanketter kan skrämja den mest luttrade. Det är en invändning som Kenneth har förståelse för. Hans roll är att fungera som tolk mellan den som söker medfinansiering och myndigheten. För sin insats tar han 5-7 procent av beviljat stöd. Den sökande slipper blanketter och slipper lägga ned en massa tid till ingen nytta.

Samtidigt varnar han för att söka stöd bara för pengarnas skull.

– Du ska först fråga dig själv vad du gör idag, vad du planerar att göra och vad du skulle vilja göra. Betrakta EU-stödet som en uppmuntran, en klapp på axeln från EU för att förverkliga dina egna planer, säger Kenneth.

Planerar du att köpa ett sågverk, en hyvelmaskin eller utrusta ett snickeri, så är EU-finansiering något du bör fundera på. Mer om hur det går till läser du på Kenneth Engvalls hemsida www.eu-bidrag24.se.

PH360 får femte kutter – för installation även på äldre hyvlar

Det finns en extra knapp på manöverpanelen till Logosols största fyrkutterhyvel PH360. De flesta använder den för att styra spånfläkten. Nu avslöjas knappens verkliga funktion, den ska styra en femte kutter.

Logosol strävar efter att konstruera maskiner i moduler, för att ge möjlighet till framtida utveckling. Det mest utvecklade exemplet är de kedjdrivna sågverken. Det är fullt möjligt att börja med en Timmerjigg och bygga ut den till en fullutrustad Solosåg.

PH360 konstruerades enligt samma filosofi. Den är från början förberedd för en femte kutter. Det enda som skvallrar om det är en extra knapp.

Utvecklingsarbetet har tagit sin lilla tid, eftersom det handlar om en kutter av helt ny modell, med en funktion som inte finns på någon annan hyvelmaskin.

EN RIKTIG MULTIKUTTER

– Kuttern är i princip en MF30 multifrä, avslöjar produktchefen Mattias Byström.

Fräsenheten är en fristående enhet som dockas till hyvelmaskinen och elsystemen kopplas ihop. Båda maskinerna fungerar som en enhet, med samma hastighet på matningen. Samtliga kutterar styrs från manöverpanelen.

Förebilden MF30 är en multima-skin i ordets mest vidsträckta bemärkelse. Motorenheten kan svängas 270 grader och spindeln hanterar såväl en sidokutter av samma typ som redan sitter i PH360 som skaffträsar. Maskinen kan bearbeta underifrån, från sidan och uppifrån. Som femte kutter i en fyrkutterhyvel blir det möjligt att i ett moment tillverka mycket komplicerade detaljer.

– PH360 med femte kutter blir en mycket effektiv maskin för t ex tillverkning av fönster, ger Mattias Byström som exempel.

FÖRBEREDD FÖR MER

Den femte kuttern är under utprovning. Tid för lansering är inte fastställd, men intresserade kan höra av sig till Logosol.

PH360 är förberedd för ytterligare funktioner. Två finns redan nu tillgängliga.

Hyvlarna som nu levereras har ett hål i matningsbordet, för montering

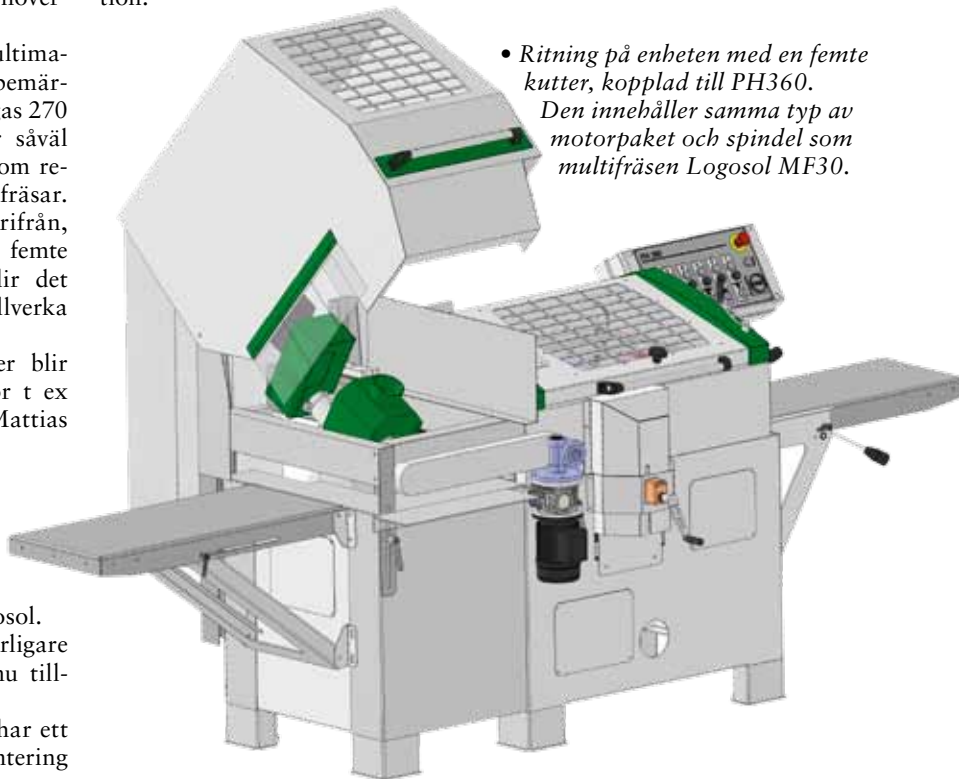
av en tryckrulle som hjälper till att styra upp virket innan det går in i hyveln. Tryckrullen finns för leverans.

Ett längre riktanhåll finns att beställa. Det förbättrar hyvelns funktion.

Det är vad som hittills är framme och officiellt. PH360 är konstruerad för att i framtiden kompletteras med fler funktioner.

- Ritning på enheten med en femte kutter, kopplad till PH360.

Den innehåller samma typ av motorpaket och spindel som multifräsen Logosol MF30.

Välkommen till Småsågarträff i Hyssna 23-24 mars

Småsågarnas Riksförbund och lokalföreningen i Sjuhärad ordnar en helg med studiebesök hos träföretag, god mat och intressanta samtal. Vill du hänga med? Mejla till ekonomi@smasagarna.se och kolla om det finns plats.

Vi tittar bland annat på Melltorps ramsåg som producerar specialvirke för husrenoveringar.

Sveriges enda riksförbund för småskalig träförädling

Sveriges Småsågares Riksförbund eller "Småsågarna" som vi kallar oss, är en ideell förening för all slags småskalig träförädling. Vi ger ut tidningen Småsågaren och arrangerar aktiviteter. Medlemsavgift 500 kr betalas till pg 26 20 90-4. Ange "ny" samt namn, adress, tel och mejl.

Välkommen som medlem!

Alla utgåvor av Småsågaren sedan 1995, cirka 80 tidningar, finns i vårt arkiv på webben.

De öppnar vildm

- Hundspann är ett perfekt färdmedel i vildmarken för rörelsehindrade, samtidigt som det är fart och fläkt.

- Hängrännorna av trä är kluvna med Solosåg och urfrästa med timmerfräs.

- På andra sidan sjön ligger vildmarkscampen med den första stugan. Fler är planerade.

- Vi använder material från platsen så l Johan Göransson.

arken för rullstolar

Varje vinter lever 350 000 turister stadsliv i Åre, ovetande om den oexploaterade vildmark som öppnar sig norr om Åreskutans preparerade backar. Där bor Per-Johan och Madeleine Göransson i byn Tångeråsen. Paret har bestämt sig för att öppna vildmarken för rörelsehindrade.

Oexploaterat låter som om trakten är öde. Tvärtom. Offerdals, som området heter, har varit befolkat sedan urminnes tider.

Här finns några av landets större hällristningar, de äldsta 7000 år gamla. Tångeråsen omnämndes i skrift redan 1348 och har numera fått en injektion genom inflyttning.

– Halva byn är familjer med barn, berättar Per-Johan.

Han växte upp i Tångeråsen och valde att bo kvar tillsammans med Madeleine och deras två barn.

Båda arbetar utanför gården. Han är linjemontör på Jämtkraft, hon jobbar på ett bageri i Trångsviken. Tillsammans försöker de skapa sig en försörjning på gården.

VILDMARKEN LOCKAR

Offerdals främsta tillgång är en vidunderlig natur med vidsträckta skogar, sjöar och fjäll. Här finns inga lyxkrokar eller äventyrsbad. Det är så nära oexploaterad vildmark som Sverige kan erbjuda.

– Och så ska det förbli, säger Per-Johan (fast på jämtländska).

Allt fler söker upplevelser utanför de stora turistmetropolerna. Ju mer människor stressar i städerna, desto mer lockande blir vildmarken. Och det gäller inte bara folk med kondition nog att ta sig fram långa sträckor på egna skidor.

– Rörelsehindrade har samma behov av natur och äventyr, säger Madeleine.

Per-Johan tävlar sedan länge med draghundar och arrangerar utfärder. På gården finns just nu 13 Alaskan Husky, flera av dem från uppfödare i Norge, duktiga på att avla fram bra draghundar.

TILLGÄNGLIGT FÖR ALLA

För några år sedan hade Per-Johan en handikappad pojke på släden. Färden gick till ett tält, som stod uppställt vid en sjö. Skulle det verkligen fungera? En överlycklig pojke njöt i fulla drag. Sedan dess har Per-Johan och Madeleine funderat på hur de ska öppna vildmarken för alla.

I närområdet finns mer än vildmark. Här finns resurser i form av skog, som med hjälp av eget sågverk kan användas för att göra vildmarken handikappanpassad.

Första steget har tagits. På platsen där tältet tidigare stod har Per-Johan och Madeleine byggt den första stugan som fått namnet Huskucabin.

– Det är en ordlek på jämtska och engelska, förklarar Per-Johan.

Husku är jämtländska och betyder ihärdig, duktig. Vad stugan är duktig på är göra vildmarken tillgänglig för rörelsehindrade.

På en släde tillverkad av senvuxen björk, dragen av tolv hundar, tar färden till Huskucabin 40 minuter. Det går snabbt, tyst och mjukt över snön.

– Det fungerar bra för rullstolsburna att åka hundspann, säger Per Johan där han står

• Madeleine och Per-Johan Göransson tillsammans med två av draghundarna framför huskucabin. Husku är jämska och betyder duktig. Stugan är duktig på att göra vildmarken tillgänglig för rullstolsburna.

på längst bak på släden och ropar kommandon till hundarna.

SLÄDE UNDER UTVECKLING

Det kan även bli möjligt för rörelsehindrade att själva ta sig fram med hundarnas hjälp. Ett samarbete med Mittuniversitetet har utmynnat i en släde dragen av 4–5 hundar. Än så länge finns släden bara på ritbordet, men på samma sätt som rörelsehindrade åker slalom kommer de i framtiden att kunna köra hundspann.

Stugan ligger ett stenkast från en fjällsjö. Det är gott om ädelfisk i sjön och på sommaren kan man sitta i rullstol på ett 120 kvadratmeter stort trädeck och fiska. Själva stugan är med tanke på förutsättningarna topputrustad.

Ett litet vindkraftverk ser till att det finns el till belysning och här kan upp till fyra personer övernatta bekvämt. Invändigt har stugan en rad smarta detaljer för att fungera med rullstol. Utedasset är stort nog för rullstol och runt stugan finns en rejäl uteplats med en vedeldad spis av gammal modell.

– Hällen av gjutjärn kommer från en fäbodvall i närheten, berättar Madeleine när hon värmer soppa till Nysågats frusna utvända.

SÅGVERK GER MÖJLIGHETER

Uppfinningsrikedomen sträcker sig ända till hänggrännorna av trä. Stockarna klövs med Solosågen och gröptes ur med timmerfräsen. Det är ett snabbt sätt att tillverka snygga och väl fungerande takrännor.

• Utedass i rätt storlek för rullstolsburna.

Om efterfrågan blir så stor som Per-Johan och Madeleine hoppas, blir det fler stugor och planer finns även på en anläggning i byn. Under sommaren driver Madeleine och en kompis redan ett kafé och härom sommaren hade man även en utställning med älghorn.

Beredskapen för fortsatta byggen är god. Välväxta granar och tallar finns det gott om och en Solosåg för att göra verklighet av planerna.

Mer om verksamheten finns på www.huskucabin.se.

Sågkedjans snitt **överraskande bra**

En ständigt återkommande fråga till Logosol är om det verkligen blir bra ytor och exakta mått med en sågkedja. – Jag är överraskad hur bra det blir och hur snabbt det går, säger Thomas Jönsson, produktutvecklare hos Randek i Falkenberg.

Randek är en världsledande leverantör av maskiner för småhustillverkning. De utvecklar och tillverkar motsvarigheten till bilfabrikernas helautomatiska produktionslinje. Septs-kunnandet ligger inom takstolstillverkning.

DC600 är en av de senaste maskinerna för tillverkning av takstolar och bjälklag. Den gör bland annat uttag i balkar. Ett exempel är fall i mellanbjälklag för badrum på andra våningen. Den typen av bearbetning görs normalt med sågklingor och fräsar.

– Under utvecklingen testade vi andra metoder för att minska bearbetningstiden med oförändrad eller högre kvalitet, säger Thomas Jönsson.

2-3 GÅNGER SNABBARE

Bland annat testades en sågenhet från Logosol, i princip den toppklyv som sedan många år är närmast standard på klingsågverk. I det här fallet skulle den datorstyras och närmast skulptera fram uttag ur balkarna.

• Det här är maskinen där Randek använder sågning enligt Logosolmetoden.

På Randek var man till en början skeptiska. Samma fråga väcktes som hos dem som funderar på att köpa en Solosåg. Kan det verkligen bli ett bra resultat med en kedja?

– Det fungerar överraskande bra. Resultatet blir utmärkt och bearbetningen går 2-3 gånger snabbare än med konventionella metoder, berättar Thomas.

Idag finns svärdssågning som option på Randeks maskin DC600. Det är bara en tidsfråga innan Logosols sågningsmetod används i världens modernaste och mest högautomatiserade husfabriker.

Thomas Jönsson hade inte tidigare kommit i kontakt med Logosols sågverk, men under projektets gång bytte han arbetsplats inom företaget. På det nya kontoret fanns en Solosågsägare.

– Jag har följt med honom till gården och provsågat. Resultatet blir fantastiskt bra, konstaterar han.

LOGOSOL I INDUSTRI

Det här är långt ifrån enda exemplet på hur komponenter från Logosol används industriellt. Vanligast är att man använder Logosols toppklyv, som är utvecklad för övergrov sågning i cirkelsågverk. Den rästarka motorn

med transmission och fästen gör den perfekt att använda för sågoperationer som kräver precision och där utrymme är en bristvara. Randek har utgått från toppklyven. Det gjorde även Masonite Lättelement i Örnsköldsvik som själva har installerat en sågenhet i sin produktionslinje. Ytterligare ett exempel är ett speciellsågverk i Tyskland som sågar 20 meter långa balkar. Logosols sågenhet används för att kapa sidobräderna i hanterliga längder direkt i produktionslinjen.

Logosol har både kunnande och komponenterna för att effektivisera industriella processer.

TORMEK® T-7

LOGOSOL EDITION

TORMEK SLIPSYSTEM I SAMARBETE MED LOGOSOL

Läderbrynskiva Du avslutar slipningen på läderbrynskivan, den tar bort råeggen och polerar eggen till högsta skärpa.

Skaffa dig en riktig slipstation

TORMEK T-7 LOGOSOL EDITION

är speciellt framtagen för Logosols kunder. Du får en slipstation som klarar att slipa dina maskinhyvelstål och profilstål med full kontroll. Inga avbrott i arbetet för att skicka bort eller lämna in stålen för slipning.

Med Jiggen för raka eggar SE-76 slipar du dessutom enkelt både stämjärn och hyveljärn till högsta skärpa. Liksom alla Tormekmaskiner är det en svensk kvalitetsprodukt med högt ställda krav på funktion och precision. Ett måste för alla som arbetar i trä!

Tormek Blackstone Silicon SB-250 Den här stenen har utvecklats speciellt för att skärpa HSS och andra höglegerade stålqualiteter. Stenens högre slipförmåga är speciellt värdefull vid formning av verktyg med stor slipyta, där sliptrycket är lågt, t.ex. maskinhyvelstål.

Dessa jigger och tillbehör medföljer maskinen!

Jigg för maskinhyvelstål

Jigg för profilstål

Jigg för raka eggar

Svarv-verktyg för stenen

Stenjusterare

Vinkelmätare

Brynpasta

Utförlig handbok i våtslipning

EN SVENSK KVALITETS-PRODUKT

Den moderna bysmedjan hyvlar och fixar datorer

Bröderna Bertilsson utanför Marma i norra Uppland driver en minst sagt diversifierad verksamhet.

De erbjuder bland annat sågning, hyvling och datasupport. – Vi är lite av den moderna tidens bysmedja, säger Harry, den äldre av bröderna.

Gården har gått i släkten i generationer på moderns sida. Pappa var snickare och gick motvilligt med på att sadla om till jordbruk. Sonen i huset var inte intresserad, utan budet gick till dotter och svärson.

– Farsan släppte aldrig sitt intresse för trä, utan köpte första sågbänken 1967, berättar Göran.

Intresset förde han vidare till söner och när den gamla träbänken var utsliten, köpte de tillsammans en Mariannelundsbänk 1992. En rejäl pjäs som när den tillverkades på 1950-talet var avsedd för industriell användning.

Men båda söner sökte sin försörjning utanför gården. Göran blev tekniker och arbetar idag på kärnkraftverket i Forsmark. Storebror Harry började som verktygsmakare och vidareutbildade sig till yrkeslärare. På senare år var han dataansvarig och gick nyligen i pension.

TIMMER TAR INGEN TID

– Nu har jag tid för mina intressen, säger Harry.

Ett av dem är skötseln av släkt-skogen. Det är med glädje han går ut med motorsågen och tar fram timmer för sågning och hyvling.

– Att hugga timmer tar ingen tid. Gallring är inte lika roligt, säger han.

Därför låg träden som blåste omkull i julhelgens storm redan på sågverkets stockbord i början av februari. Mariannelundsbänken ersattes för två år sedan med ett Laimet cirkelsågverk som matas med ett kedjedriv stockbord. Här finns kapacitet att såga stora volymer.

Som alla med ett lite större sågverk vet, nöjer sig kunderna sällan med råsågade plankor och bräder. Det ska vara hyvlat och profilerat och därför är Logosols fyrkutterhyvel PH260 närmast standard på den här typen av sågverk.

– 1999 köpte vi en PH260. Den har fungerat bra och vi har hyvlat mycket genom åren, säger Göran som har huvudsvar för sågning och hyvling.

10 000 METER MED PH360

Men inget är så bra att det inte kan bli bättre. Bröderna Bertilsson var en av de första som satsade på den större

• Harry och Göran Bertilsson har redan kört över 10 000 meter med sin PH360 fyrkutterhyvel. Den ersatte en PH260 som köptes 1999 och kunde säljas till bra pris.

fyrkutterhyveln Logosol PH360. Den har redan hyvlat över 10 000 meter.

– Vi behövde högre matningshastighet och möjlighet att använda stål med större utstick. Vi hyvlar rätt mycket till kulturhus. Det är ofta breda golvlister och annat med djupa profiler, förklarar Göran.

Vad är det då som skiljer PH360 från PH260 i praktisk användning? Här är de viktigaste fördelarna enligt bröderna Bertilsson:

- Större motor på överkuttern gör stor skillnad. Det är inga problem att hyvla bort 10 mm på en gång.

- Matarvalsarna sitter längre från kuttrarna. Det går att använda stål med större utstick på överkuttern.

- Fast höjd på maskinbordet gör det enkelt att förlänga in- och utmatningsbord och att integrera hyveln i en produktionslinje. Enligt bröderna fungerar det bra att höja och sänka locket med överkuttern, istället för att höja och sänka bordet, vilket är fallet på PH260.

- Matningshastigheten räcker till mer än väl. En person hinner inte med att lägga i virke när hyveln matar för

• Harry Bertilsson visar tavlan med lister och paneler som kunderna får välja bland. Men många vill ha special.

fullt. Hittills har bröderna inte kört den på högsta hastigheten 30 meter per minut.

BUD FRÅN STORHYVLERI

Det är många som är sugna på att byta upp sig till den större hyvelmaskinen, men drar sig för att PH260 fungerar så bra och för risken att den ska vara svår att sälja.

– Vi annonserade ut hyveln på Blocket och fick mer betalt för den

än vad vi hoppats på. Vi blev till och med uppringda av ett större hyvleri, berättar Göran.

Han frågade varför ett stort hyvleri vill ha en så liten maskin. Svaret var att det går fortare att hyvla några hundra meter med en PH260 än att posta om den stora industrihyveln. Vilket även är förklaringen till varför så många småskaliga träförädlare kan konkurrera med storsågverk och hyvlerier.

FÖRST UT MED PH360:

”VI BEHÖVDE HÖGRE

MATNINGSHASTIGHET”

Prenumerera på Sveriges största oberoende lantbruksmagasin

JA TACK! Jag vill prenumerera på LantbruksMagasinet. 8 nummer, för bara 391 kr inkl. moms.

Namn och företag

Adress, postnr och ort

Telefon

Texta tydligt!

SVENSKA
media

Svenska Media Docu AB Telefon 0651-15050

Det går även bra att faxa in erbjudandet till 0651-133 33 eller gå in på våran hemsida: www.svenskamedia.se

Svenska Media Docu AB

SVARSPOST

Kundnummer: 901 444 900
827 20 LJUSDAL

Frankeras Ej.
Svenska Media
Docu AB
betalar portot.

Prenumerera på Sveriges största magasin om åkeri, entreprenad och skog

JA TACK! Jag vill prenumerera på Åkeri & Entreprenad. 8 nummer, för bara 391 kr inkl. moms.

Namn och företag

Adress, postnr och ort

Telefon

Texta tydligt!

SVENSKA
media

Svenska Media Docu AB Telefon 0651-15050

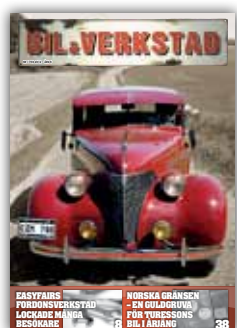
Det går även bra att faxa in erbjudandet till 0651-133 33 eller gå in på våran hemsida: www.svenskamedia.se

Svenska Media Docu AB

SVARSPOST

Kundnummer: 901 444 900
827 20 LJUSDAL

Frankeras Ej.
Svenska Media
Docu AB
betalar portot.

Prenumerera på Sveriges största tidning för alla motorintresserade

JA TACK! Jag vill prenumerera på Bil & Verkstad. 8 nummer, för bara 391 kr inkl. moms.

Namn och företag

Adress, postnr och ort

Telefon

Texta tydligt!

SVENSKA
media

Svenska Media Docu AB Telefon 0651-15050

Det går även bra att faxa in erbjudandet till 0651-133 33 eller gå in på våran hemsida: www.svenskamedia.se

Svenska Media Docu AB

SVARSPOST

Kundnummer: 901 444 900
827 20 LJUSDAL

Frankeras Ej.
Svenska Media
Docu AB
betalar portot.

Nya Solohyveln passar perfekt för ett stort bandsågverk

Många drömmer om att skapa sig en försörjning med maskiner från Logosol.

Peter Andersson i östgötska Vreta Kloster har gjort det. – Det viktiga är inte maskinerna utan affärsidén och försäljningen, säger han.

Med ett förflutet som resande försäljare hade Peter ett försprång när han drog igång. Eller rättare sagt smög igång verksamheten.

Det började 1983 då familjen från Linköping köpte gården med tillhörande skog. Peter fortsatte med försäljarjobbet och byggde samtidigt upp lantbruket med köttproduktion. Det kringflackande livet som säljare ersatte han med den egna firman Stängsel & Skogsteknik.

– Vi säljer och monterar staket, stängsel och grindar, berättar han.

MARGINALEN BLIR BÄTTRE

Även om det fanns en Solosåg på gården så valde han att köpa in staketen och grindarna. Det egna sågverket producerade virke för eget behov. Med tiden blev det allt tydligare att marginalerna skulle bli bättre med tillverkning än med vidareförsäljning.

Som garvad försäljare vet Peter att det gäller att hitta sin egen nisch. Han fastnade för grindar och staket av ek. Det är exklusivt och framför allt mer hållbart än den impregnerade utskottsfura som ofta används i fabriksproducerade grindar och staket. Dessutom kan ekstockar ligga betydligt längre än barrved innan de sågas.

För grov ek krävs kraftiga doningar och Solosågen byttes ut mot en Logosol Norwood LM40 bandsåg.

– Sågverket fungerade bra, men du ser vilka grova stockar jag har, säger Peter.

BIG MILL FÖR ÖVERGROVT

På gårdsplanen ligger ett berg av grova ekstockar, tillsammans med en och annan ännu grövre alm. Flertalet har inte en chans att passera genom en LM40. Istället investerade han i ett större bandsågverk. Det nya kostade nästan tio gånger mer än en LM40.

Men inte ens "storsågen" rår på de allra grövsta stockarna i lagret. Det finns bara ett sågverk som klarar den

uppgiften: Logosol Big Mill med största motorsågen från Stihl, vilket också finns på plats.

Den egna produktionen börjar ta fart och i samma takt har Peter investerat i ett komplett hyvleri och ett snickeri. Det senare består av idel proffsmaskiner, med en Logosol MF30 multifräs som problemlösare för udda bearbetning.

I hyvleriet är det Logosol för hela slanten. Huvudmaskinen är en PH260 fyrkutterhyvel som får hjälp av två Solohyvlar, SH230 och SH410.

– SH230 är en bra maskin, snabb och enkel att posta, men tyvärr räcker den inte till för dimensionerna som jag hyvlar, säger Peter.

Istället har han investerat i nya Solohyveln SH410. Den klarar grövre dimensioner än fyrkutterhyveln och är ett välkommet tillskott för grova grindstolpar och liknande. Dessutom får Peter regelbundet förfrågningar om att hyvla mindre partier.

– Det går mycket snabbare att posta om en Solohyvel och resultatet blir lika bra som med fyrkutterhyveln. Handlar det bara om några meter så spelar det ingen roll om man får köra igenom virket två gånger, förklarar han.

GODA RÅD OM EK

Under sommarhalvåret har han fullt upp med montage av staket. Sågning och hyvling är ett vinterjobb. Nu finns allt på plats för att Stängsel & Skogsteknik ska bli i stort sett självförsörjande på komponenter för staket, stängsel och grindar. Men först gäller det att såga berget av ekstockar och låta det torka ordentligt. Utrymme under tak finns eftersom köttproduktionen numera inskränker sig till två kor och en tjur.

– Nysågad ek ruttnar snabbt när det kommer i kontakt med mark. Virket måste vara riktigt torrt, säger Peter som enligt gammal tradition kolar nedre delen av stolparna.

– Om man gör rätt så håller ett staket av ek mycket längre än tryckimpregnerat.

Mer om Peter Anderssons grindar och staket finns på hemsidan www.ekgrindar.se.

– Det går snabbare att posta en Solohyvel och resultatet blir lika bra som en fyrkutterhyvel, säger Peter Andersson som vidareförädlar ek från sitt stora bandsågverk på en SH410 och en PH260.

• Köksluckor av alm. I maskinparken finns bland annat en Logosol MF30.

• Tidigare köpte Peter Andersson in grindar och staket. Men med egen tillverkning blir marginalen bättre.

• Den som har eget virke kan bygga sig en prydlig verkstad. Här jobbar Peter Andersson med specialsnickerier.

David levererar staket och snickerier av Orustkvalitet

• Mallar för tillverkning av staketspiälor.

David Torstensson visste tidigt vad han skulle bli när han blev stor.

– Gav man David några brädlappar och spikar så var han nöjd, minns pappa Bengt. Idag driver son och far ett företag tillsammans, Orust Träverkstad i Svanesund.

Far brukar stå före son, eftersom det vanligen är pappa som är grundare av företaget. Men här är det tvärtom.

– David var bara 17 år när han föreslog att vi skulle starta en firma. Vi fick begära tillstånd från överförmyndaren eftersom han inte var myndig, berättar Bengt.

Det är David som är eldsjelen. Pappa är entusiastisk påhejare, eller dräng som han kallar sig själv.

Lusten att skapa och driva småskalig verksamhet har gått i arv. Bland annat hade familjen under en tid en kvarn som malde ekologiskt vete.

Men först skaffade sig David en gymnasieutbildning på Orust båtbyggarskola i Henån. Skolan har gott rykte långt utanför båtbranschen och efter examen blev det anställning som maskinsnickare på ett företag som tillverkar inredningar för butiker, hotell och båtar.

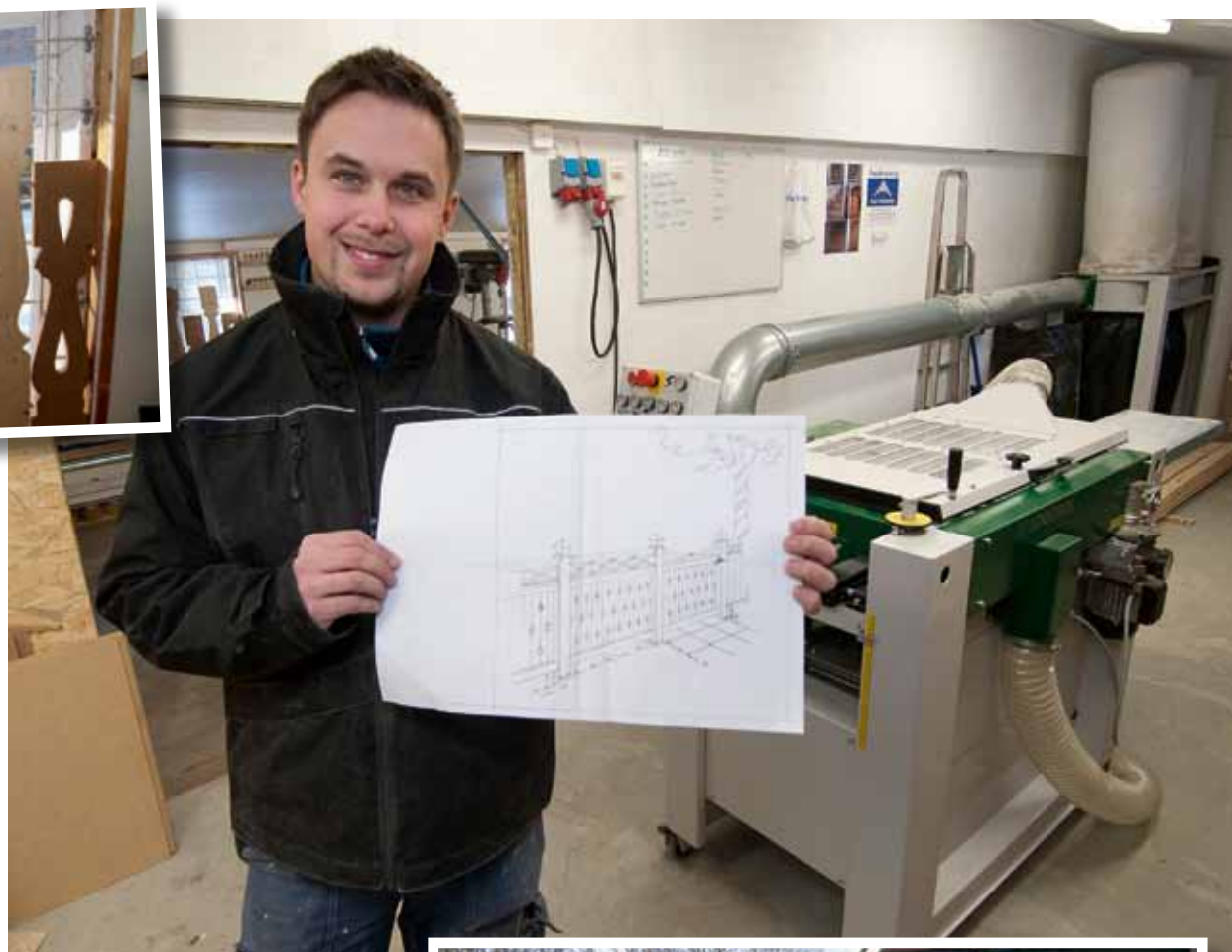
– Orustkvalitet är ett begrepp i båtbranschen. Det är träarbeten av absolut toppklass, säger David som även har det som ledstjärna i den egna verksamheten.

MÅLET ÄR EGNA PRODUKTER

Aktiviteten i Orust Träverkstad har gått upp och ned genom åren. Den låg nere när David blev pappa för första gången för fyra år sedan. Han tvekade om han skulle fortsätta, men sambon visste vad han brann för.

– Hon förstod att det här är mer än ett vanligt jobb och tyckte att jag skulle fortsätta, säger han.

Beslutet blev att bygga ut verkstaden på föräldrarnas gård och investera i fler maskiner, senast en Logosol PH 260 fyrkutterhuvel. I samband med montering av en trappa fick

– Vi har fått arkitekt hjälp för att skapa egna produkter, berättar David Torstensson och visar ritningen på ett staket. Tillverkningen sker bland annat med en Logosol PH260.

David även kontakt med en arkitekt.

– Målet är att utveckla ett antal egna produkter, bland annat trädgårdssnickerier av högre kvalitet än vad som finns i bygghandeln, säger David.

SAMARBETAR MED ARKITEKT

Arkitekten Ineke Molander-Johansson har skapat unika staket med inspiration från den bohuslänska snickargläddjen. Staketet ska tillverkas i sektioner och levereras komplett med allt som behövs. Om kunden så önskar svarar David även för monteringen.

– Jag är imponerad av Inekes idéer, säger han och visar några ritningar.

Mer är på gång, bland annat en lösning för källsortering som blir mycket snyggare än dagens plasttunnor och en liten vedbod att ställa upp på altanen.

Det är tio år sedan son och far startade det gemensamma handelsbolaget Orust Träverkstad. Tiden har David använt för att skapa ett nätverk av duktiga specialister, väl medveten om att den ensamme snickaren inte kan vara expert på allt.

LOGOSOLARE LEVERERAR VIRKET

En av hans samarbetspartners är en annan kund hos Logosol,

– Fönstren är tillverkade med hjälp av ritningar från Logosol, berättar David Torstensson.

Tord Bramwehl som driver Norra Marklunda Spån & Sped i Osby. Tord väljer ut träd i egen skog och ramsågar efter Davids specifikationer. Det blir perfekta mått och en målningsvänlig råyta på alla fyra sidor av virket, perfekt för snickerier utomhus.

– Det här virket håller Orustkvalitet, även om det kommer från Skåne, säger David och visar några provbitar.

Även Logosol ingår i nätverket. Bland annat nämner han utbildningarna som finns på www.nysagat.se. Mest nytta hittills har han haft av fönsterkursen.

– Jag fick en beställning på några fönster som blåste sönder i julstor-

men. I kursen finns alla mått och vinklar man behöver, säger David.

Med verkstaden i ordning och nätverket på plats ser David nu en möjlighet att arbeta heltid i företaget. Han har börjat trappa ned på sin anställning och arbetar en till två dagar i veckan den egna verkstaden.

Det lär inte dröja så länge innan han arbetar heltid i firman. Det räcker med att titta på hemsidan för att övertyga sig om den saken. Adressen är www.orusttraverkstad.se.

Fotnot: Gymnasieutbildningen av båtbyggare på Orust har riksintagning. Mer information finns på www.orust.se.

Kunderna upptäckte två maskiner till i SH410

Nya Solohyveln SH410 blev en omedelbar succé när den presenterades i höstas. Men inte för att den är snäppet större än originalet SH230.

– SH410 är tre maskiner i en, säger produktchefen Mattias Byström.

Den ursprungliga Solohyveln dimensionerar och profilerar virke. Det unika med maskinen är en sågklinga på kutterns ena gavel.

Efter en tids användning inser kunderna att hyveln också är en utmärkt klyvsåg som även kan användas för att tillverka lameller för limfog. Det går till och med att hyvla not och spont. Men dessa extrafunktioner kräver en del pyssel och är inte perfekta.

SH410 fullkomnar de extra funktionerna. Den är i grunden en profilerande och dimensionerande hyvel precis som originalet.

YTTERLIGARE TVÅ MASKINER

Genom att sågklingan sitter på en egen axel och kan skjutas åt sidan, blir SH410 ytterligare två maskiner.

- En säker klyvsåg med inbyggd klinga, som skär genom 75 mm tjockt virke.

- En rejäl planhyvel som tar 410 mm på bredden, med möjlighet att hyvla 260 mm tjockt virke.

Lägg därtill att maskinen har ett stabilt och måttriktigt maskinbord i gjutjärn och stabila anhåll. Den sågar i exakt 90 graders vinkel, vilket är en förutsättning för tillverkning av lameller för limfog. Bitarna blir raka och ytorna släta. Utan ytterligare bearbetning limmas lamellerna och spänns ihop med limknektar.

– Det går till och med att hyvla spont och not i golvträ med bra resultat, säger Mattias Byström.

HYVLA SPONT OCH NOT

Logosol har en stålsats för not och spont till SH410. Virket ställs upp och körs två gånger genom hyveln, för not respektive spont. Det tar visserligen mer tid än att hyvla allt direkt i en

fyrkutterhyvel, men resultatet blir lika bra om man är noggrann.

För dem som redan köpt SH410 är ovanstående inga nyheter. Det är något som användarna snabbt listar ut på egen hand. Men för den som står i valet mellan SH230 och SH410 så visar det vad man får för det högre pris som SH410 betingar.

• Förutom att vara en Solohyvel är SH410 en exakt klyvsåg och en imponerande planhyvel.

Så här får du bra betalt för en **begagnad Logosolmaskin**

Kostnaden för en maskin är mer än inköpspriset. Lika viktigt är priset om man en dag vill sälja. Begagnatpriserna på Logosols maskiner brukar bli en glad överraskning.

De flesta som köper produkter från Logosol behåller dem länge. Utbudet blir därför litet, samtidigt som intresset är stort.

– Vi rekommenderar kunderna att själva sköta försäljningen, även om de byter upp sig till en annan Logosolprodukt, säger säljaren Per Karlsson.

Visst tar Logosol äldre maskiner som inbyte, men det leder till att kunden får mindre betalt. Logosol går igenom och renoverar maskinerna för att kunna lämna 2 års garanti. Det kostar en slant och sänker inbytespriset.

Rekommendationen från Logosol är att sätta ut en annons på Blocket eller någon annan näthandelsplats. Som besökare kan konstatera är utbudet av Logosolmaskiner begränsat och maskinerna försvinner snabbt. Begärda priser visar också värdet på en begagnad maskin, vilket ofta är överraskande högt.

Skog & Trädgård
www.skogtradgard.com

Öppettider:
Mån-Fre 07.00-17.00
Lördagar stängt

Gå till vår Webshop

Sök på hemsidan

Sök

START	OM OSS	VEDMASKINER	ATV	SKOG	TRÄDGÅRD	SLÅP	MARIN	LANTBRUK	BUTIK	BESÖK WEBBUTIKEN

Välkommen till KJ Skog & Trädgård

Telefonnummer och Öppettider!

Växel: 063-35445

Butik & Reservdelar: Tryck 2

Försäljning maskiner: Tryck 1 eller ring 070-6627686

Boka tid för verkstad: Tryck 2

Öppettider: Måndag - Fredag 07.00 - 17.00, Lördagar stängt

Vi börjar med sommartider från 1 maj

Kvällsöppet onsdagar: 07.00 - 20.00

Vår butik på
Blocket!

I BUTIKEN: 73 annonser

KJ Skog & Trädgård
Hos oss hittar du de populäraste produkterna från de mest kända leverantörerna.

KJ Skog & Trädgård AB. Tel: 063-354 45. info@skogtradgard.com

LØNNSOM INVESTERING

– Ingen tvil om at det er lønnsomt å foredle en del av det virke som tas ut, samtidig som en også får fylt opp ledig tid. Nå er ikke det med ledig tid noe problem. For bønder er dagene fulle nok. Likevel, med dagens samfunn er det godt å ha flere bein og stå på.

Nils Magnus Kjenstad og Morten Hollås i Snåsa er sikre i sin sak.

– Skogen og saging skal vi satse mer på.

Flere og flere ser muligheten til å utnytte næringsgrunnlaget på gården i langt større grad enn tidligere. Interessen for å ta ut litt ekstra av næringskjeden er stor, sier Arve Stenstad i Logosol AS.

Bedrifta har i løpet av noen ti-år bygd opp en meget god kompetanse der kunden står i fokus og hvor service og oppfølging er like viktig som å selge nytt utstyr.

– Handelen er ikke ferdig fordi om vi har levert utstyr, sier Stenstad.

Momentet med service og hurtig tilgang på deler var en av de viktigste årsakene til at vi valgte å handle der, sier Nils Magnus Kjenstad.

– Uansett hva en driver og uansett tid og sted, det passer aldri godt å få driftsstans.

Nils Magnus Kjenstad har nå tatt over skogen på heimgården. Morten Hollås tok over sin heimgård i mai i fjor. De vil begge videreutvikle skogen og den verdien som ligger i det, på sine eiendommer.

Begge har mellom 2.500–3000 mål med skog så de har virke nok å ta av.

Kjenstad har fulltidjobb som lærer

ved siden av. Hollås er snekker, driver med sau og gris, samt snekring og litt brøyting. Ingen av dem har nevneverdige fritidsproblemer.

Men tømmerstokken lokker. Lukten av kvaer, kjenne på stokken, se på den, hva kan vi få ut av denne? De er på god vei til å bli som sagmesteren som med et øyekast vurderer stokken og dermed vet hva han kan få ut av den.

De liker seg når de får holde på ved saga.

I bygninger som hører Kjenstadgården til, har de plassert sagutstyret.

UTSTYRET

Båndsaga LMPRO har skikkelig profesjonell kapasitet og karene på Snåsa har fått en meget fin og tiltalende arbeidsplass. – En mann der sager ca 5–6 stokker i timen. Da er baken kappet i tre meters lengde, materialen strølagt og sagflisa vel plassert i kasse. Alt lagra slik at de enkelte varene kan fraktes unna med en truck.

Båndsaga LMPRO har også en meget solid sagbane som holder seg snorrett under vekten av de største

• *Bakveden.* De liker å ha det ryddig rundt seg. Baken kappes i 3 meters lengder, legges i en bukk klar for utkjøring.

stokkene. Stokker opp til 85 cm kan foredles.

Karene på Snåsa er også imponert over sags kapasitet til å sage frossent tømmer.

– Det går som en lek, sier de. De er også påpasselige med å holde utstyret i orden. Selv om utstyret er aldri så bra så må brukeren kunne kvesse og sørge for at det glir godt. Det kan de tydeligvis. På material som er forskriftmessig strølagt vises det at utstyr og sagere har gjort en god jobb.

Kjenstad og Hollås har også investert i en tokutterhovel. Logosol DH 410 fungerer også som forventet.

– Den har imponert oss, sier Hollås og Kjenstad.

– Det er artig å holde på når utstyret fungerer som det skal og leverer varer slik som forventet. Høvelen presterer samme resultat som en 4-sidig høvelmaskin, det tar bare litt lenger tid.

• *Saga.* Morten Hollås t.v. og Nils Magnus Kjenstad er godt fornøyd med investeringen. De ser fram til å få ennå bedre tid ved saga og foredle eget virke.

Jo, Hollås og Kjenstad er fornøyd. De gleder seg til å utvikle sine tanker og ideer om utnyttelse av skogen. Saga de har kjøpt gir gode muligheter for å sage spesiallengder som for eks til takstoler etc. og de vet at de kan vurdere stokken med sitt opplegg. Hva egner seg til bord på yttervegg. Hva passer for det og hva for det?

Bygger nytt fjøs på 600m² av materialer sag

Jeanette og Leif-Richard Norheim i Lødingen Vestbygd bygger nytt fjøs til sine ammedyr. De fikk råd av "LandBygg" – www.landbygg.no om å bygge "tømmerfjøs" av material fra egen skog. Skog fantes, et plantefelt fra ca 1930 med flott, grov vanlig gran. Men sagbruk hadde man ikke. En Logosol M7, sagbenk med Sthil motorsag ble innkjøpt.

Så begynte man på en prosess med nye utfordringer. Tømmer ble hogd og fraktet til gårds. Saga satt sammen og så gikk man i gang med å prøve seg fram med å sage grove plank.

Konstruksjonen i bygget er av det grove slaget med 10 x 10 toms boks til reisverk og sperrer. Det er 3,6 meter mellom stav. Byggemåten er en modernisert form for grindverk hvor staven settes fast til grunnmur med solide, galvaniserte jernplater. Stav og sperre settes sammen med jernplater som felles inn med motorsag og festes med gjennomgående bolter. I stedet for "rotkne" mellom sperre og stav er der satt inn en stav som også er festet med jernplater og bolter. Til "strø" for å feste takplatene er det nytt 3x8, som er innkjøpt,

Spikerslag for utveendig kledning, er det nytt 2 x 6 plank mellom stavenne. Det har gått med omlag 1000 meter. Til utvendig bordkledning er det sager i underkant av 4000 meter med Logosol M7. Altså har "sagføreren" tilbakelagt ca 8 km for å få dette til.

Siden tømret måtte hentes ned med vinsj ble det mye forurensning i barken. Det ble mange sløve sagkjeder og mye filing etter hver økt. Det ligger i sakens natur at når man ønsker 10 x 10 boks med ca 6 meter lengde, er det relativt grovt tømmer man snakker om. Fra noen av tømmerstokken blei der to stk boks av denne dimensjonen. Det ble både 2 x 6 plan og mange meter kledning av de samme stokkene. For dem som kjenner Logosol M7 forstår en at

det er litt av en jobb å få skåret slike stokker. Sagbenken har tydeligvis holdt mer enn man skulle tro.

Fjøset bygges som felles innsats av familien. Leif-Richard henter inntekt som bussjåfør, mens kona Jeanette og barna forbereder saging, rydding og ikke minst har beiset bordkledning ferdig inne på gammellåven. Så langt som mulig utføres byggearbeidet felleskap, med minimalt leid hjelp.

De er fornøyd med valg av sagbruk, selv om det er enkelt, fungerer det godt til deres behov. De har ikke hatt noen form for bistand i bruk og for å lære sagteknikk, men har funnet ut av det meste ved hjelp av instruksjonsbok, litteratur og litt prøving og feiling. Hatten av for dem.

Når fjøset er ferdig oppsatt skal der hentes tømmer for å sage material til innredning etter egen tegning. De ser fram til å kunne ta nyfjøset i bruk til høsten. Etter en slik stor egeninnsats er de nok ekstra stolte av sitt verk. I tillegg kan de være bekjent med å ha spart en stor del av byggekostnaden.

• *Grindverk av egenprodusert material.*

Prosjektet er eksempel på lokal verdiskapning av egen skog, og er noe til etterfølgelse for flere.

Vi tar "hatten av" for innisjativ og innsats, og ønsker dem lykke til med ferdigstillelse

Tekst: Trygve Brenna
Foto: Kjell A. Stormyr

– Vi har aldeles topp moderne utstyr som gir oss mulighet til å ta fram den gode gamle kunnskapen om tømmer, om kjerneved osv. Kunnskap som uten tvil er verdifull, men som i dagens moderne samfunn ikke er tatt vare på, sier de to ungdommene på Snåsa som gleder seg til flere timer ved saga. Vi føler oss sikre på at det blir lønnsomme tider for oss, sier Hollås og Kjenstad.

Så var det dette med tid da. De regner med å bruke tida før våronn godt, likedan om sommeren mellom

onnene. På sikt blir det nok saging og høvling mer eller mindre hele året.

Men i onnene må tømmerstokken hvile.

– Vi er bønder og da prioriterer man ikke bort onnsarbeid.

Ellers, jo, da skal vi sage og høvle og utnytte det ressursgrunnlaget vi har.

Vi føler oss sikre på at dette utstyret har muligheter som vi gleder oss til å utnytte i ei spennende framtid, sier Nils Magnus Kjenstad og Morten Hollås.

get med LOGOSOL M7

• Jeanette og Leif-Richard ved sagbenken, Bakdungen og gammelfjøset i bakgrunnen.

Demonstrasjoner 2012

Merk deg datoene og kom og besøk oss på en av disse plassene. Vi stiller med utstyr og mannskap for å demonstrere produkter og for at vi kan få en riktig bra sag og høvel prat. Vi vil og ha med oss noen ekstra gode tilbud for deg som tar turen innom oss på ei av disse messene. Velkommen!

20.-21. April	Sag og Høveldager hos Logosol AS, på Inderøy
27.-28. April	Sag og Høveldager hos Magne Mjåland, 4724 Iveland
15.-17. Juni	Vilmarksmesse på Sætermoen i Bardu
2.-5. August	Etnemarknaden på Etne i Hordaland
7.-8. September	Verdens Mesterskap i Stihl Timbersport på Lillehammer
14.-16. September	Dyrskun i Seljord
15.-18. Nov.	Agroteknikk 2012 på Lillestrøm
2.-3. November	Sag og Høveldager hos Logosol AS, på Inderøy

LAFTEKURS hos Logosol våren 2012

Dato for vårens laftekurs er:

10.-11.-12. April
16.-17.-18. April

NB! Kursene holdes innendørs.

LIKE OSS på Facebook

Har du lyst til å bli medlem av vår Facebook side? Her kan du legge inn bilder og fortelle om dine prosjekter innen trebearbeiding.

Vi vet at mange av våre kunder har saget, høvlet og bygd sine drømmeprosjekt med hjelp av Logosol utstyr. Del dine bilder og historier med oss på facebook. Gå inn på www.facebook.com/logosolas og trykk på liker Logosol. **Velkommen!**

Anders bytte upp sig till M8 för att bygga sitt paradiset

Anders Lennartsson började timra för drygt tio år sedan. Resultatet är en fjällstuga på 100 kvadratmeter. Bland annat.

– Utan sågverket hade vi aldrig haft råd med det här, säger han och hustrun Anna-Lena nickar instämmande.

Anders är verkstadsansvarig på ett bilföretag i Bollnäs. Familjen bor i Gäddvik ett par mil därifrån. Det är ett gammalt torp som genom Anders intresse för trä blivit större med åren.

För drygt tio år sedan gick han en kurs i timring. För att såga blocken byggde han ett sågverk med delar från Logosol. Det var en sågbalk och några beslag på ett egenhändigt svetsat underrede, med vevar från en släpvagn som stocklyftare. Sågaggregatet blev det då största från Logosol, E5000.

– Sågverket har fungerat bra för att såga timmerblock, säger han och passar på att berömma E5000.

– Det enda jag behövt göra är att byta drivrem en gång.

50 STOCKAR REDAN SÅGADE

Att såga bräder och plankor var inte lika enkelt på hemmabygget och i höstas bytte han upp sig till nya Solosågen M8. Det var många som gjorde likadant, men de flesta hade inte börjat såga när den här tidningen skrevs. Anders har sågat desto mer.

– Jag hade 50 stockar liggande och började såga så fort jag fick sågverket levererat.

Vad tycker då en van sågare om nya M8:an? Visserligen saknar Anders egen erfarenhet av en komplett Solosåg, men han har hjälpt bekanta med Solosågar.

– En granne köpte en M7 för några år sedan. Det var mycket som skulle skruvas ihop. M8:an är mer färdig och går snabbt att montera, säger han och fortsätter:

– Det bästa är att sågaggregatet och tillbehören som jag redan hade, passar på det nya sågverket.

MER PLATS I SÅGHUSET

Han har valt bort en av finesserna på M8 och får istället en annan fördel. En skillnad är att benställningen är betydligt smalare än på M7. Istället ingår stocktrappor som hakas på benställningen, vilka gör sågverket bredare och ännu mer stabilt.

Eftersom Anders bultat fast sågverket och redan hade ett stabilt stockbord, behöver han inte använda stocktrapporna. De hänger på såghusets vägg, i beredskap för den händelse att Solosågen ska användas på annan plats. I såghuset tar M8 mindre plats.

Även om det forna torpet ligger nära skogen, finns det inte särskilt

• Anders Lennartsson började såga direkt när han fick hem sin nya Solosåg M8. Han har redan klarat av 50 stockar.

många träd på fastigheten. Enligt Anders är det inga problem:

– Jag tar hand om vindfällan och liknande. Efter stormen i julhelgen blev jag erbjuden så mycket timmer att jag var tvungen att tacka nej.

ETT TIMRAT PARADIS

Sågar och timrar gör han bara för eget behov. I Gäddvik har det blivit ett såghus, ett traktorgarage och en timrad stuga samt en inglasad altan och ett växthus. Det är en sidoeffekt av att Anders och Anna-Lena köpte ett härbre på 30 kvadratmeter med tillhörande mark i Slagavallen, Lofsdalen i Härjedalsfjällen.

Härbre är ett uthus eller visthusbod, föga lämpad att bo i under smällkalla vintern. Anders har byggt ut det i etapper. Utbyggnaderna har sågats och timrats i Gäddvik, för att sedan monteras upp igen i Slagavallen. Med det senaste tillskottet, en gäststuga, har det forna uthuset blivit en mysig fjällstuga på hundra kvadratmeter.

– Det är vårt eget paradiset, den bästa platsen på jorden när vårsolen tittar fram, säger Anna-Lena.

Men inget är så bra att det inte kan bli bättre. På den nya M8:an har Anders sågat fram timmer och virke till nästa projekt, ett skoter-garage. Med vässad utrustning lär det med tiden bli ännu mer byggt, både i Gäddvik och i Slagavallen.

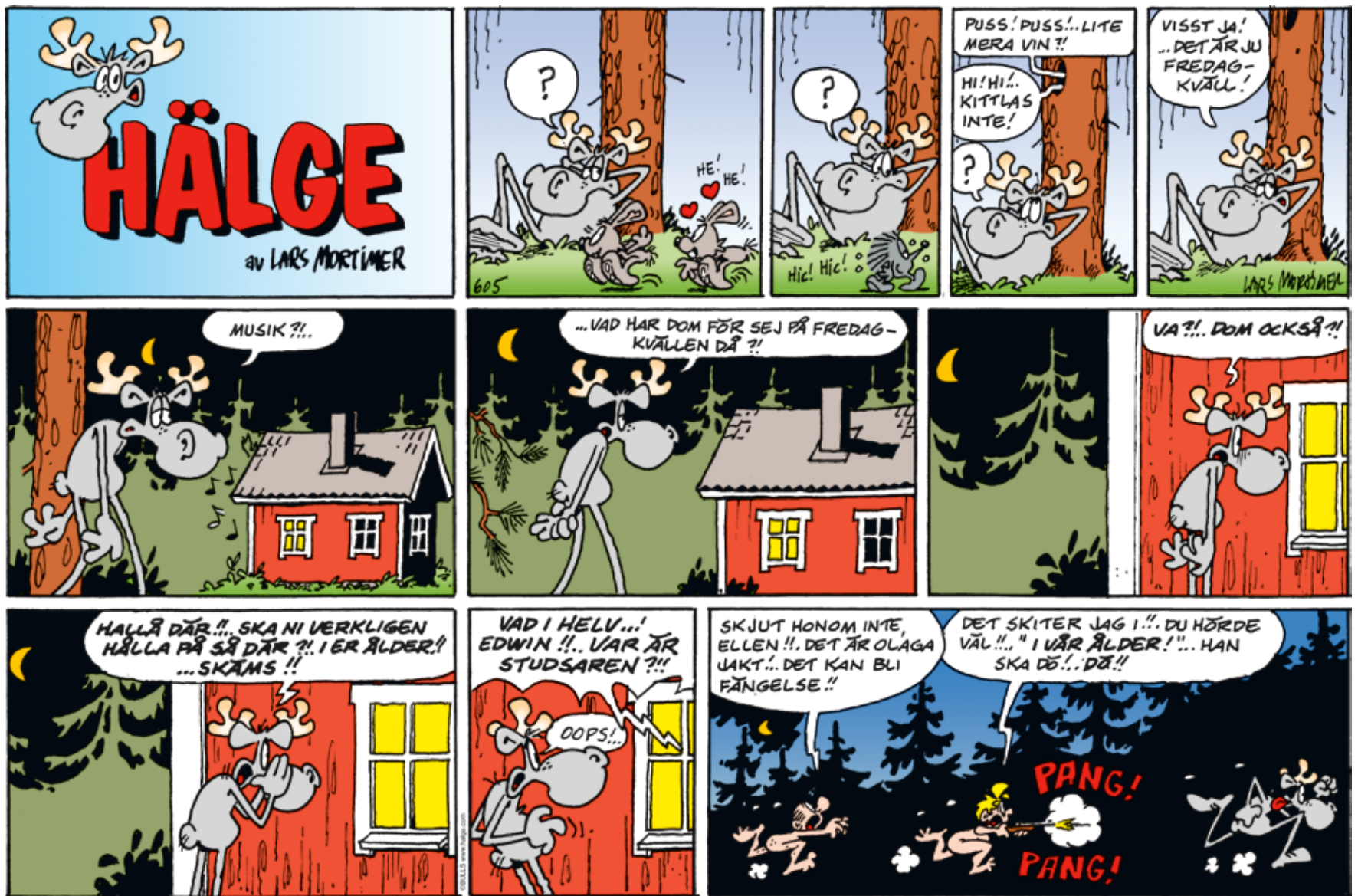

• Sågaggregat och tillbehör för äldre Solosågar passar även på M8.

• Ett timrat paradiset i fjällen, byggt i etapper på 20 kvadratmeter om året.

Helårsprenumeration 11 nummer + boken "Sälja virke" på köpet! 557 kr

Prenumerera på tidningen SKOGEN, fristående tidning för ett lönsamt skogbruk. Skicka beställningen till lena@skogen.se eller ring 08-412 15 80. Ange kampanj: Logosol. Erbjudandet gäller endast fram till 30 maj 2012.

Gör bättre virkesaffärer! Boken Sälja virke hjälper dig att lyckas bättre med dina virkesaffärer (ord pris 260 kr)

SKOGEN

Box 1159, 111 81 STOCKHOLM
www.skogen.se • info@skogen.se • 08-412 15 00

Framtidens stadspark

– sågad med Logosol Big Mill

Vad väljer svenska folket – avkoppling i en engelsk park eller i en omväxlande skog, varsamt anpassad för rekreation?

På Sveriges Lantbruksuniversitet i skånska Alnarp satsar man på skogen.

Svaret på frågan beror givetvis på vem man frågar. Men det lär bli fler skogslika parker i framtiden, inte minst eftersom skogar kräver mindre skötsel än välansade parker. Dessutom är skogens betydelse för oss svenskar väl belagd.

I Alnarp finns ett landskapslaboratorium där olika varianter av skog och park testas i full skala. Här un-

dersöker forskarna hur olika växter fungerar tillsammans och påverkas av människor. Hit kommer kommuner och andra för att få inspiration och se olika alternativ i verkligheten.

SPÅNG ERSÄTTER STIG

Erik Svensson arbetar med skötseln av landskapslaboratoriet. Han driver även egna projekt för att testa olika lösningar. Det senaste projektet inspirerades av spångar som han såg under en fjällvandring.

– Landskapslaboratoriet ligger på gammal åkermark. Lerjorden passar inte för stigar, förklarar han.

För 20 år sedan planterades bok som med tiden ska bli en pelarsal. Som amträd användes lärk, al och björk. Nyligen var det dags för gallring och då avverkades amträden. Al

och björk blev till ved, men den feta lärken ville ingen elda med.

Istället apterade Erik lärkarna i tvåmeterslängder och sågade dem med en Logosol Big Mill.

– Det var enda lösningen eftersom träden står så tätt och stigarna är för krokiga och smala för stora maskiner. Det bästa var att såga där virket skulle användas, säger Erik.

BEVARAR KÄNSLAN AV SKOG

Första delen av projektet är färdigt och syns på bilderna i anslutning till artikeln. Erik har tagit vara på trädens naturliga form och lämnat vankanterna kvar. Det ger organiska former och en känsla av att konstruktionerna tillhör skogen.

– Spångar gör det enklare att förnya gångvägarna jämfört med att an-

lägga stigar, säger Erik.

Han har även byggt en plattform med sittplats, som inleder skogs promenaden. Arbetskamraterna har döpt den till Eriks Catwalk. Mer är planerat att byggas under våren.

HAR REDAN SÅGVERK

Drygt hälften av landets kommuner äger redan en eller flera Solosågar eller Big Mill från Logosol. Därför handlar det inte om några större kostnader att göra något liknande i tätortsnära skogar runt om i landet, som inte lämpar sig för kommersiellt skogsbruk.

Skapa en avkopplande skog för stressade stadsbor istället. Inspiration finns på Sveriges Lantbruksuniversitet i Alnarp. Mer information på universitetets hemsida, www.slu.se. Sök efter landskapslaboratorium.

JAG VET VAD DU GJORDE IGÅR.

NYHET!

STIHL FS 490 C-EMK

Röjsåg med M-Tronic
minnesfunktion

9.990:– inkl. moms

Finns även med
handtagsvärme

STIHL

VIKING

Ny, extremt lättstartad och stark röjsåg utrustad med vårt elektroniska motorstyrssystem M-Tronic. Det minns gårdagens arbetspass och anpassar automatiskt bränsleblandning och motoreffekt efter ditt arbetssätt och motorns temperatur. Det ger dig optimal prestanda och lägre bränsleförbrukning i alla lägen.

För mer information om våra produkter och aktuella erbjudanden, bara hos din rådgivande STIHL och VIKING specialist i den Servande Fackhandeln: www.stihl-viking.se eller ring 020 - 555 666

Välkommen till Din Servande Fackhandlare!